

MIHAIL CALMÎCU

SUB SEMNUL HANGERULUI

29

M I H A I L C A L M Î C U

SUB SEMNUL HANGERULUI

SUB SEMNUL HANGERULUI

SUB SEMNUL HANGERULUI

SUB SEMNUL HANGERULUI

SUB SEMNUL HANGERULUI

I

E D I T U R A T I N E R E T U L U I

Coperta de IONESCU DUMITRU

În bătaia lunii, șleaul șerpuia printre miriști, aburcînd lin dealurile și prăpăstuindu-se tot atît de lin în văiugele năpădite de iarbă și tufărișuri.

Încordat în scări, cu trupul lăsat pe coama fugarului, un băietan de vreo cincisprezece ani întorcea din cînd în cînd capul îndărăt ca să-și cumpănească sorții scăpării. Fugise de-a-ncălare de la conacul stăpînului său, după o bătaie soră cu moartea. Îi țineau urma trei arnăuți de-ai boierului. Întorcînd iarăși de la o vreme capul, fugarul își dădu seama că norocul începe să tragă de partea urmăritorilor, care aveau cai mai abrași și mai multă pricepere în stăpînirea și îndemînarea lor. Distanța pînă la ei se scurta văzînd cu ochii, în vreme ce puterile roibului său scădeau cu repeziciune. Străbătuse, după socoteala lui, vreo cincisprezece vrîste și mai avea, după aceeași socoteală, vreo cinci înainte, pînă a ajunge la acel codru care se cheamă al Ciurei, unde se spunea că hălăduiau oameni mai slobozi decît păsările cerului. La ei năzuia el să ajungă...

Vreo sută de pași îl mai despărțeau acum de urmăritori. Privi înainte. Dealurile rămăseseră în urmă, făcînd loc unei cîmpii oable la capătul căreia se ițea marginea întunecată a unui codru. Își șfichiui cu năduf fu-

garul. Acesta icnea, fornăind și împrăștiind bală. Se ridică și mai mult în scări, cercînd a-l ușura de greutate și lăsîndu-și obrazul în bătaia usturătoare a coamei.

În vremea asta, la acea margine întunecată de pădure își făceau obișnuita lor pîndă doi codreni armați cu durde, pistoale și hangere. Stăteau de-a-ncălare, sub pologul rotat al unui tufan, scrutînd depărtările. Nu peste multă vreme urechea prinse tropot de copită, iar ochiul desluși umbrele a patru călăreți gonind pe sub lună...

— Ian te uită, pe cine-or fi urmărind arnăuții cu atîta înverșunare? grăi unul din ei, întorcînd a mirare capul spre soțul său, care călărea un cal pag, cu coamă lungă și nările-n vînt.

— Se pare că-i un băietan, răspunse acesta. O fi de la vreo curte boierească. Da' ce poznă o fi făcut?

Celălalt n-avu timp să-i răspundă, căci dinspre șleau trosni o împușcătură. O slobozise unul din cei trei urmăritori asupra călărețului din față.

— Nu l-o pălit! grăi primul haiduc, privindu-și cu neliniște tovarășul.

— Da' o să-l pălească numaidecît, că-s puși pe omor după cum văd, răspunse tot atît de neliniștit acesta, trăgînd către el dîrlogii. Frică li-i să nu le scape în codru și vor să-l deie gata. Eu aș zice să-i dăm o mîna de ajutor băietului, că-i păcat de tinerețele lui...

— Așa zic și eu, că dreptatea și obida tot de partea lui trebuie să fie. Haide !

Punînd mîna pe pistoale și împintenîndu-și fugarii, haiducii o porniră cu repeziciune către șleau, tăind de-a curmezișul calea celor patru călăreți. Dar în clipa următoare același arnăuț ridică iarăși pistolul, stupind foc. De data asta plumbul nu-și greși ținta : lovit, călărețul din față se înalță în scări și, apucîndu-se cu mîinile de ceafă, se rostogoli de pe cal în șanțul de la marginea drumului.

Dar arnăuții nu apucară să descălece. Cît ai bate din palme, cei doi haiduci erau asupra lor. Chitindu-l pe ucigaș, unul dintre ei îl prăvăli cu un foc la pămînt, apoi atît el, cît și celălalt traseră hangerele. Luați pe nepusă masă și bănuind cam cu cine au a face într-acest miez de noapte, arnăuții își răsuciră în loc fugarii și o luară la sănătoasa. Haiducii întoarseră caii și descălecară în grabă lîngă cel lovit. Băietanul zăcea nemișcat pe fundul șanțului.

— Amărîtul de el, zise cu năduf cel care-l chitise pe ucigaș, îngenunchind lîngă băiat și ridicîndu-i capul. La moalele capului l-o lovit ! Tîlharii ! Apoi, privindu-l neliniștit pe tovarășul său, întrebă : Oare o mai fi trăind ?

Acesta se aplecă la rîndu-i, își lipi urechea de pieptul băiatului în dreptul inimii, după care, ridicînd către soțul său ochii înseninați dintr-o dată, zise :

— Trăiește !

Zicînd acestea, își smulse mîneca cămășii, legă cu ea strîns capul rănitului și se uită cu înțeles în ochii celui-lalt.

— Să-l luăm cu noi, poate o mai avea zile, amărîtul de el...

Era prin anul Domnului 1631, la vreo șapte ani după întîmplarea de mai sus. La curțile domnești din Ieși, într-una din frumoasele săli ale palatului, se întinsese mare zaiafet, prilejuit de reînturnarea pe tronul Moldovei a lui Alexandru Vodă Iliaș, trimis de Poarta suzerană în locul lui Alexandru Radu. Masa gema sub felurimea bucatelor și a tacîmurilor scumpe, asupra cărora băteau smerite mătânii vreo două duzini de bărbi de toate mărimile, înconjurată de zeci de idiclii și cepaele, care împleau pocalele și înlocuiau blidurile golite cu altele vîrfuite și dichisite cu grijă de meșterii bucătari.

Cînd zvonul de glasuri se mai domoli, logofătul Neghinuță, carele ședea în stînga domnului, ridică pocalul și cuvîntă astfel către domn și meseni :

— Să ne trăiești, doamne, și bine ai venit pe aceste mănoase plaiuri moldovenești, pe care, ne învrednicim a crede, ai să le ocîrmuiești cu aceeași înțelepciune și dragoste precum le-ai mai ocîrmuit înainte, în prima ta domnie.

Aici vodă dete din cap cu smerenie, iar cuvîntătorul, după ce aruncă o privire plină de înțeleșuri acelor bărbi slăvite din jurul domniei-sale, urmă :

— Și ne mai învrednicim a crede, doamne, că n-ai să uiți nici de preasmeritele slugi ale tale adunate la aiastă masă, care te-au slujit cu credință și supunere atît în zile bune, cît și în cele rele.

La aceste cuvinte, mesenii suspinară cu frunțile plecate, unii mai tineri dîndu-și coate pe furiș și cătînd cu înțelegere în ochii mării sale.

Domnul înălță pocalul recunoștinței, îl deșertă și grăi astfel :

— Vă mulțămesc, boieri dumneavoastră, pentru aieste urări de bine pe care mi le aduceți, cum și pentru credința ce mi-ați arătat-o în năprasnele prin care am trecut. Acum că am putut, cu ajutorul vostru, îndupleca Înalta Poartă să mă trimeată la locul ce mi se cuvine, mă voi strădui din răputeri să nu dezminț așteptările voastre. Dar înainte de asta, urmă a zice vodă, se cuvine să curățim țara de acei care ne voiesc răul, de neprietenii noștri. Am auzit de unul, vornicul Lupul Vasile, boier de neam, care umblă cu vorbe și felurite scorneli ca să răzvrătească norodul împotriva me și a voastră.

— Drept ai grăit, mărita ta, ridică fruntea Baptiste Veleli, sfetnic de mare taină al mării sale. Vornicul ista o trimis la Poartă, la Stambul, o solie alcătuită din boieri

moldoveni pentru a se pune împotriva venirii tale în țară. Spuneau cum că norodul i-ar fi împuternicit să grăiască în numele lui. Da' bine că am aflat la vreme de aiaștă uneltire și am știut a pune vorbă și cele de cuviință acolo unde era nevoie, așa încît o fost poftit să se întoarcă frumușel, cu buzăle umflate, pe drumul care i-o adus.

— E un om tare primejdios, doamne, vornicul ista, suspină către măriia sa și logofătul Neghinuță. I-o spune și numele : lupu, adică. Îl cunosc eu bine ! Mai are doi prietini buni întru uneltiri : bătrînul boier Buhuș și hățmanul Săvin. Cică împlă tustrei din sat în sat și tulbură norodul...

Aici logofătul tăcu, căci domnul și stăpînul ridică dreapta și, cu obrazul întunecat dintr-o dată, cu ochii scăpărători spuse :

— După cele pătimate în prima noastră domnie, nu mai avem dreptul de a șovăi într-asemena împrejurare. Vrajmașul trebuiește lovit de-ndată și fără cruțare, ca să nu aibă vreme să te lovească el.

— Așa este, doamne, încuviințară mesenii în cor, clătinîndu-și bărbile.

Măriia sa întoarse capul către soțul său din stînga, spunîndu-i cu aceeași scăpărare în ochi și cu același glas care nu mai răbda zăbavă :

— De aceea, logofete Neghinuță, fiind domnia ta om în care mi-am pus întotdeauna nădejdea, am a-ți da o

poruncă pe care să mi-o duci la împlinire. În satul Voi-neștilor, taman prin locurile pe unde am auzit cu că îmblă Vasile Lupu ista, am un om al meu, pe care prea bine îl cunoașteți și domniile voastre. Este vorba de logofătul Negrilă, boier credincios nouă, care o arătat întotdeauna multă osîrdie în toate cîte l-am rugat a face pentru noi. El are destui oameni la îndemîină ce ne pot scăpa cu ușurință de pacostea asta de boieri. Ai să iei de la cămănărie cinci sute de galbeni și ai să i-i duci lui Negrilă. La prețul ista s-or găsi mulți ahotnici care să-i aducă vîi ori morți pe cei trei înaintea noastră. Mîine, cum s-o crăpa de ziuă, pleci la drum fără zăbavă ! Întălesu-m-ai ?

— Întăles, măria ta ! icni boierul. Oi face întocmai...

La o margine de pădure, în dreptul șlealului celui mare al Ieșilor, stătea de pîndă un pîlc de călăreți. Erau cinci la număr, oameni trecuți de prima tinerețe, unii din ei avînd tîmplele sure și obrazurile scortîoase, tăbăcite de arșițe și vînt. Unul singur, încălecat pe un hăr-măsar alb, cu șa și frîie țintate, cu pieptar lat, părea, pe lîngă ei, din cale-afară de tînăr. Pletele lui castanii răs-firate în şuvițe îi cădeau pe spate, dezvăluind un obraz oacheș, o frunte lată și niște ochi căprui plini de înfri-gurare.

— Căpitane, spuse într-un târziu unul dintre călăreți, arătînd cu brațul în zare, văd un rădvan boieresc venind într-acoace !

— Îl văd și eu, Gîtlane, răspunse tînărul, înălțîndu-se în scări și ducînd mîna streășină la ochi.

— Și mă cuprinde mirarea, urmă același călăreț, ridi-tînd din umeri : ce pasăre o fi călătorind la vremea asta fără să-i pese de ereți și hultani ?

Tînărul zîmbi :

— Nu-i pasă, că știe să-și păzească bunătatea de pene. Ian uitați-vă ce de flintulițe ghintuite o însoțesc !

Într-adevăr, rădvanul care apăruse în depărtare și acum se apropia cu repeziciune avea înhămați la el patru cai în falet, cu doi arnăuți armați călare pe perechea din față, purtînd haine albe de abă împodobite cu fireturi negre, iar în spate șase arnăuți călări, armați și ei pînă-n dinți.

— Mă bate gîndul, glăsui un alt călăreț, care se afla în dreapta celui tînăr, că trebuie să fie vreun dreptcredincios de-al lui Alexandru Vodă fanariotul și că treaba la care o pornit nu rabdă zăbavă.

— Așa trebuie să fie, măi Dobre, spuse căpitanul, strunindu-și harmăsarul, care prinse a se foi sub el.

— Dacă-i dintr-aiștia, apoi nu se poate să nu aibă asupra lui cîteva punguțe cu gălbenăși, grăi Gîtlan. După care, răsucindu-și în sus sfîrcul mustății, clipi șmecherește și întrebă : Ce zici, căpitane, le dăm binețe ?

Tînărul zîmbi, apoi spuse :

— Nici că se cade altfel ! O așa luminată față boierească cum e asta ar putea chiar să se supere dacă n-o bagi în samă.

Călăreții rîseră, apoi, la un semn al tînărului, o porniră vijelios la vale, chiuind și pocnind din pistoale. Văzîndu-i, surugiii prinseră a biciui cu strășnicie telegarii, punîndu-i în galop, iar arnăuții, împresurînd rădvanul, traseră pistoalele din sileafuri, slobozindu-le în năvălitori. Dar nici unul dintre aceștia nu se clinti din șa. Aplecați asupra coamelor, cu hangerele scăpărînd în mîină, codrenii veneau într-o întinsoare asupra lor pe amîndouă laturi ale drumului. Ajungînd din urmă rădvanul, căpitanul cel tînăr, împreună cu doi din soții săi, Gîtlan și Dobre, se pălră în săbii cu arnăuții, în vreme ce ceilalți doi haiduci picară în coastele surugiilor de pe perechea de telegari înaintași. Nedîndu-le răgaz să-și tragă pistoalele de la brîu, aceștia îi înșfăcă de mijloc și, săltîndu-i din șa, îi azvîrliră în șanțurile drumului, după care ispravă apucară căpestrele înaintașilor, oprindu-i în loc. În dreptul rădvanului lupta era aprigă. Văzînd că-s în număr mai mare decît codrenii și că se arată puțință de izbîndă, cei șase slujitori ai măriei sale se prăvăliră cu iataganele asupra lor, împresurîndu-i din toate părțile și îngrămădindu-i la mijloc. Dar hangerele, deși fiecare din ele avea de ținut piept la două iatagane, păreau a nu se înspăimînta de loc. Și

asta pentru că le venira în ajutor durdele. Ținînd durda de țeavă în mîna stîngă și mînuindu-o în chip de măciucă și scut împotriva unuia din oțele, codrenii își arătau cu dreapta întregul meșteșug al armelor. Înălțați în scări și ajutorați de istețele lor dobitoace, care, deși ne-strunite de dîrlogi, păreau că înțeleg gîndurile stăpînului pînă în cele mai adînci tainite ale lui, ei veneau pas cu pas asupra arnăuților, rîzînd diavolește și dînd strigăte de ocară și batjocură, dintr-acelea care-l fac pe om să vadă roșu dinaintea ochilor și să-și piardă, astfel, capul, arma de care are cea mai mare trebuință într-o asemenea împrejurare.

În vremea asta, pasărea care se călătorea în rădvan încremenise între pernele acestuia, mișcînd doar capul într-o parte și alta, ca să vadă de partea cui se arată semnele izbîndei. La început, cînd arnăuții prinseră a-i înghesui pe codreni între piepturile cailor, boierul slobozise chiar un suspin de ușurare și pusese mîna pe iataganul ce-l avea alături, zicîndu-și că numaidecît se va ivi prilejul să se arate și el la lumina soarelui întru toată strălucirea bărbăției sale, dar curînd mîna dumnealui își slăbi strînsoarea pe mănunchiul acestuia și buza de jos prinse a-i tremura. Căci iată ce se întîmpla afară : cel mai tînăr dintre lotri, călare pe harmăsar alb, și care părea a fi căpitanul lor, înaintînd asupra celor doi oameni ai mării sale, îl chiti pe neașteptate pe unul, din-

tr-o parte, cu patul durdei, prăvălindu-l din șa, apoi întoarse asupra celuiilalt amîndouă armele. Deși hangerul îi fulgeră în cîteva rînduri pe sub gîtița acestuia, tot durda fu aceea care-l scăpă pe om de griji. Pocnit în tuguil cușmei, vrednicul slujitor al mării sale se bălăbăni în șa, apoi se prăpăstui pe-o lature, venind domol spre tovarășul său din colbul drumului, ca să-l întrebe de sănătate. După care ispravă, căpitanul cel tînăr se întoarse într-ajutorul celor doi soți ai săi. La drept vorbind, aceștia nu prea aveau nevoie de el : fiecare din ei rămăsese a se măsura creștinește cu un singur vrăjmaș, căci părechile lor, cu mădularele și scăfîrliile betegite de durde, strigau de-acuma aman, tîrîndu-se de-a bușilea prin colbul drumului. Un sughiț cumplit îl apucă pe boier cînd îi văzu și pe cei doi surugii ai săi venind pihotași, cu mîinile legate la spate, înghionțiți din urmă de durdele codrenilor care opriseră rădvanul.

Încredințîndu-și sufletul celui de sus și zicîndu-și că-i păcat de tinerețele lui, care nu se vor mai bucura de lumina soarelui și de mila slăvitului său stăpîn, logofătul Neghinuță, căci el și nimeni altul era pasărea cu pricina, ascunse în pripă, sub perne, pacostea de iatagan și rămase stană, cu ochii ațintiți înainte, ascultîndu-și bătăile surde ale inimii și trăgînd cu urechea la cele cîteva clinchete de săbii, care se mai auzeau din ce în ce mai slab de afară. În cele din urmă conteniră și ele. Nu trecu

multă vreme și în urechea ciulită pînă la durere a vajnicului călător bubui un rîs ce-l furnică din cap pînă-n picioare, apoi auzi scîrțîitul ușiței rădvanului și un glas de tunet zicînd :

— Să ne trăiești, boierule ! Ia poștește matale de-ți mai dezmoștește picioarele pe-afară, că prea au ostenit de-atîta drum !

Pentru mama Safta, chelăreasa, ca și pentru toate muierile din rîndul slujitorimii conacului din satul Voineștilor, îndîrjirile Radei față de tot ce se arăta chip de bărbat erau de neînțeles.

— Nu-i în toate mințile fata asta ! zicea chelăreasa către urechile care aveau răbdarea și răgazul s-o asculte. Frumoasă este, cum nu se află alta prin partea locului, isteată așijderea — că dacă ți-o întoarce ea vorba, pe loc te-apucă sughițu' — da' cum dă cu ochii de-un bărbat, parcă l-ar vedea pe Satana. Curat pisică sălbatică se face ! Să ți-o spuie flăcăii din sat, să ți-o spună vătaful Ionuț, care după ce și-a făcut vînt într-o sară în ietăcuțul ei, că prea i se perpelise inima de jarul aistor ochi albaștri, o ieșit ca din pușcă de-acolo, ca să-și oblojească după aceea vreo săptămînă și mai bine frumusețea de obraz cu tot feliul de alifii, că tărcat l-o făcut drăcoaica. De încercănat ce era, semăna la ochi cu

harmăsarul cel abraș de la droșca boierului, căruia îi pune ochelari ca să n-o ieie razna pe laturea drumului. Și te cuprinde mirarea cînd te gîndești : „Fată la douăzeci de ani bătuți pe multe...” Altele, la vîrsta ei, împlă cu cîte doi plozi în cîrcă și unul pus pe venire în tainița Domnului, cîtă vreme ea tot de fetie se ține, de parcă mare bucurie o mai fi și asta. Dragă mi-i fata, că orfană și amărîtă s-o ridicat la curtea noastră ; și m-am cercat eu a-i afla taina și oful de la inimioară. La început s-o spăriet și și-o scos ghearele ei de pisică sălbatică, da' tot luînd-o eu cu binișuru și văzînd ea că nu-i voiesc decît binele, o început a se da pe brazdă. Azi așa, mîne așa, pînă cînd într-o zi, podidind-o lacrămile, s-o hotărît a-mi spune. O ascultam, Doamne iartă-mă, da' de înțăles tot n-o puteam înțălege, că pentru un om zdravăn la minte chiar că de neînțăles se arată o asemenea taină. Îmi zicea ea mie, da' tot printre lacrimi și suspinuri, că drag i-o fost de copilă un băiet anume, unul Codruș, argat la curtea noastră, care și-o luat lumea în cap acum șapte ani, fugind către codrii Ciurei. Cu toate că arnăuții lui Negrilă al nostru, care s-o luat după el, se lăudau în gura mare că l-o pușcat, ea nu crede asta în ruptul capului. Zice că arnăuții se laudă de frica boierului, că prietinul ei o rămas teafăr și nevătămat. Da' năcazul cel mare împotriva bărbaților taman de aici îi vine, că, zice ea, plecînd, el s-o juruit dinaintea ei că are să vină în scurtă vreme să o ieie de la curte, că dragă-i este, da' o

uitat de ea, călcînd cuvînt și făgăduință. Iată dar de ce nu are ea ochi să vadă făptură bărbătească dinainte, că toți numai să mințescă știu și să înșele. Pe unul l-o îndrăgit, pe acela l-o vrut, altul nu-i trebuie. Cap sec de muieră ! Atîta pricepe el, atîta face...

Acestea toate le zicea cu mare năduf chelăreasa, dar, e drept, în taină mare și numai acelor muieri de care era încredințată că n-or duce vorba pînă la urechile boierului sau ale oamenilor lui de prin preajmă. Nu de alta, da' o iubea pe fată și n-ar fi vrut pentru nimica în lume să mai pătimească și de la alții pentru fapta ei, că destul pătimește și așa amărîta, perpelindu-se în focul inimii sale. Și o iubea mama Safta pe Rada pentru că în afară de acest păcat, altele nu i-ar fi găsit, să le fi căutat cu lumînarea. Ajutoare mai de preț ca ea în multele treburi ale gospodăriei nici că și-ar fi visat vreodată. Toate le știe, toate la prididește fără îndemn, fără vorbă, și-i sfîrîie călcîiele de mai mare dragul prin toate ungherele conacului. Parcă și mai inimoasă s-o arătat a fi din ziua cînd, murind tușă-sa Catinca, l-o adus la grajduri, cu învoirea boierului, pe frățîne-su mai mic, Andrieș. Asta în locul zgripturoiului care s-o dus de-a-ncălare, ducîndu-i deolaltă și mințile. Curat parcă-i mumă cu acest Andrieș al ei. Tot de dragul lui se zbate, toate lui i le cară, ca să nu ducă băietanul dorul dragostei și grijii părintești. Și-n foc s-ar azvîrli pentru el. Da, multă rîvnă și înverșunare e în fata asta ! Iaca, cît ai bate din palme o și plămădit cogeamite covată cu aluat, o înve-

lît-o cu un prosop curat și acuma așteaptă să crească stînd pe scăunel alături, cu ochii ațintiți în gol, muncită de gînduri numai de ea știute. Frumoasă-i drăcoaica, bătut-o-ar norocul s-o bată ! Păcat numa' de tinerețele ei.

— Hei, Radă, mai lasă gîndurile, că nu-s bune ele de nemica. Numai te veștejesc la chip și-ți macină sufletul.

— Le-aș lăsa, țăță Safto, cu dragă inimă, da' nu mă lasă ele !

— Tot la împielit te gîndești ?

— Tot, țăță Safto !

— Măi Radă, și dacă arnăuții aceia nu mințesc, cum zici tu, și l-o pușcat de moarte pe băietan ? Prepune tu asta și răspunde-mi la întrebare !

— Nu pot prepune asta, țăță Safto. Cu toate că l-am căutat, răscolind singură în vreo două rînduri tot codrul Ciurei și nu l-am găsit, deși i-am pus pe alții să-l caute, și nu l-au găsit, inima îmi spune că el trăiește și eu nu pot crede altminteri.

— Ptiu, stuchi-te-ar mîțele ! dete din umeri, a ciudă, mama Safta chelăreasa, ridicîndu-se de la locul ei și ieșind din cuhnie să mai vază și de alte treburi ale gospodăriei, pe care le plinesc slugile ei cele toante și leneșe.

Dacă cineva i-ar fi spus matahalei celei de arnăut cu mustața-n prepeleac, care făcea de strajă la poartă, că or

să vină vremuri cînd slujitorimea cea amărîtă se va călători în rădvan boieresc, iar boierii cei de neam, în anterie și cealma, o vor păzi venind de-a-ncălare, șezînd de-a-ndoaselea, voinicește în șa, fără de îndoială că l-ar fi stuchit drept între ochi, zicîndu-i că-i umblă mințile pe două cărări. Cînd însă văzu de-adevăratelea o asemenea istorie, știind el că mințile îs la locul lor, neîncercate de ulcelele Satanei, mai întîi și întîi se ciupi bine, pînă cînd simți că-i dau lacrimile, dar cum nimic nu se clinti și nu se șterse din fața ochilor săi, îi holbă și mai tare și se năpusti să deschidă poarta acelei ciudate vedenii, care înainta la pas spre ea, venind dinspre șleau. Deschizînd-o și făcîndu-și în grabă semnul crucii, omul mai dete și un răcnet năprasnic, la auzul căruia se mișcă întreaga ogradă, iar în cerdac apăru pe loc scăfîrlia che-loasă a boierului și stăpînului curții.

— Ce este ? ! strigă năpustit acesta, dar văzînd, la rîndu-i, vedenia, se slobozi de sus, de pe scări, dînd iarăși strigare, ca la năvala tătarilor : Săriți, băieți, de-l dezlegați pe boier Neghinuță !

Apoi, după ce stîrni tîmbălăul, văzînd îndeaproape nemaipomenita orînduială căzută pe capul aiestei lumi, întrebă cu glas mai domolit, scărpinîdu-și pătrarul de lună a nedumerire și spaimă :

— Da' ce s-o-ntîmplat, oameni buni, ce-ați pățit ?

Cum nu se găsi nimeni să-i deie răspuns potrivit, căci mai speriată ca el părea slujitorimea adunată în rădvan

și legată fedeleș de mâini și picioare, boier Negrilă se opri în fața logofătului Neghinuță, pe care oamenii lui îl depuseseră cu mare grijă și sfiiciune pe binecuvîntatul pămînt și acuma îl dezlegau cu osîrdie. Logofătul, spre aceeași mare mirare a lui, nu contenea a se văicări și a blestăma de mama focului :

— Dar-ar boala-n ei ! Mă spînzură ! Pe cîntea me că mă spînzură ! Să-mi sară ochii dacă nu mă spînzură !

— Cine să te spînzure, logofete ? se îngrămădă spre el, săltînd a nedumerire din umeri, stăpînul curții.

Neghinuță se uita la el chiondorîș, slobozind printre măsele :

— Ha !... Măria sa, cine altul ?

— Da' pentru ce ? Ce-ai făcut ? !

— Eu am făcut ? Alții o făcut, da' pe mine mă spînzură.

Stăpînul curții smuci iar din umeri :

— Care alții ? Apoi dacă-i așa, să-i spînzure pe ei !

— Pe ei ? se oțărî acesta. Lor o să le pună sare pe coadă, iară mie ștreangul de gît ! Priceput-ai, logofete Negrilă ?

Umerii acestuia se pleoștiră, mîinile se deteră în lături. Zise :

— Nu pricep nemica, logofete Neghinuță !

Neghinuță îl privi cu răutate. Zbucni :

— Nu pricepi, hai ? ! M-o prădat niște lotri, iaca ! Acuma pricepi ? Mi-o luat toți banii cămănăriei pe care

ți-i aduceam din partea măriei sale pentru prinderea lui Vasile Lupul și a soților săi, bătrîn boier Buhuș și hatmanul Săvin...

În afară de cei care-l pogorîseră pe Neghinuță din șa și-l sloboziseră din legături, iar acumă îi propteau în călcîie pe arnăuții și surugiii scoși din strîmtoarea rădvanului, o seamă de obrazuri apăruseră de prin heiuri și dosuri, urmărind cu nespusă mirare cele ce se petreceau în ogradă. Printre ele se afla și obrazul oacheș cu cei doi ochi albaștri, care-i puseseră pe jar și îi vîrîseră în belele pe dumnealui vâtaf Ionuț și pe mulți alții. Acești ochi albaștri, cătînd cu înfrigurare, văzură cum logofăția sa o ia pe cealantă la subsuoară, poftind-o cu plecăciune spre cerdac, iar urechile cele cu cerceluși auziră aceste vorbe de minune, după care se ciuliră numaidecît și mai mult :

— Nu cumva ai aflat cum îl cheamă pe căpitanul lo-trilor care te-o prădat ?

— D-apoi cum să nu, că mi-o spus chiar el : Codrean cică...

— Codreni îs toți, știut lucru, asta nu ne spune încă nemica. Numai că pe mine mă bate gîndul că codreanul ista care ți-o ieșit înainte e unul pe toată Moldova. Am mai auzit de el. Cum arată la boiu ?

— E unu' tînăr, cam de vreo douăzeci și ceva de ani să fie, nalt cît clopotnița și vînos la trup, cu plete castanii și frunte lată. Ochii îi are căpriei, plini de înfrigurare...

— Aistă trebuie să fie ! Își are de la o vreme bîrlogul, după cum se aude, prin codrul Bîrnovei. Las'că aflăm noi toate cu de-amăruntul și-l dăm pe mîna gîdei. Da' ce boldești, măi Radă, ochii la noi de parcă am fi niște stahii ? se întoarse boier Negrilă spre ușa cuhniei, prin dreptul căreia tocmai treceau. Ia du-te mai bine de adă un lighean cu apă, un sopon și un prosop curat, să se spele boieru' de la drum !

Ochii stătură a nu înțelege, obrazul oacheș așijderea. Și atunci glasul stăpînului tună a îndemn și supunere :

— Oare n-auzi ? ! Ori vrei să pun mîna pe harapnic !

Ochii și obrazul pieriră ca prin farmec, lăsînd ușorii cuhniei văduviți de tot ce aveau ei mai frumos.

În odaia bogată, îmbrăcată în velințe și covoare persiene scumpe, amirosind toată a busuioc, cei doi boieri țineau mare sfat de taină.

— Și zici că măria sa vrea să punem mîna pe Vasile Lupul și pe cei doi soți ai săi ? întrebă boier Negrilă.

— Numaidecît, dete răspuns boier Neghinuță.

Boier Negrilă lăsă capul în piept. Stătu așa cîteva clipe sub povara gîndurilor, apoi îl înălță iar, cătînd pe sub sprîncene în tainița sufletului acelui oaspe al său.

— Precum știi, începu el domol, măria sa mi-o arătat întotdeauna bun prieteșug și încredere. Asta mă în-

deamnă să fac tot ce mi-o sta în putere, chiar și fără banii aceia care o încăput în mîna lotrilor. Cu ei, de bun înțăles, treaba ar fi mers mai repede, da' dacă nu-i, nu-i... Acum ochii domniei sale îl sfredeliră și mai mult pe mosafir : Trag nădejde că măria sa n-o uita a pune o vorbă bună în Divan și pentru mine cînd s-o isca prileju'... Nu-i chiar atît de ușor să-l prinzi pe Vasile Lupul, știut fiind că are norodu' în spatele lui. Da' am și eu oamenii mei de nădejde ! În afară de asta, știu și pe unde se ascunde...

Aici, boier Negrilă cătă cu înțeleș la oaspetele său, după care urmă :

— Pînă nu de mult s-o tot învîrtit pe aici pe aproape, da' de cîtăva vreme am aflat că și-o făcut bîrlog în satul Oșlobeni, pe lîngă Peatra, în preajma conacului vornicului Lupul, tătîne-su. Acolo ține el sfat cu oamenii și pune la cale toate blăstămățiile. Oi repezi chiar mîne niște iscoade să vază cum stau lucrurile și, dacă le-o fi la îndemîină, să-i facă sama. Cît despre lotrii care te-o prădat, am să răped tot mîne niște oameni la Ieși să deie de știre puterelor. Cu Codrean ista de care-mi spui isprăvim noi mai repede. Or să-l ieie ca din cofă din codrul Bîrnovei, cu gălbanaș cu tăt...

Dincolo de ușă se auzi un hîrșîit ca de pisică, ce-l făcu pe cuvîntător să-și înghită vorba și să întoarcă, supărat, capul într-acolo. În aceeași clipă însă ușa se

deschise și în prag apăru Rada, ducînd într-o mîină, sprîjinit de șold, un lighean cu apă, iar în cealaltă un sopon și un prosop curat. Cei doi o fulgerară cu bănuială pe sub sprîncene, iar stăpînul dete poruncă cu glas năpustit :

— Pune ligheanul aici și vii pe urmă să-l iei... Atunci cînd te-oi chema eu !

O bucurie fără de margini sădiseră în sufletul Radei vorbele de taină ale celor doi boieri, la care trăsese cu urechea în două rînduri, dar mai cu osebite cele auzite din dosul ușii de la odaia stăpînului său, înainte de a intra ea cu ligheanul. Vestea venea de altminteri să întărească credința ei dintotdeauna, cum că Codruș trăiește, căci cine altul dacă nu el putea avea chipul zugrăvit de stîrpitura ceia de boier, aburcată de codreni de-a-ndoa-selea în șa, spre rîsul și batjocura oamenilor ? Deși trecuseră atîția ani din ziua în care tot ea îl sfătuisese să fugă la codreni, vreme îndestulă pentru un om ca să uite pînă și pe măicuța care l-a făcut, ochii lui căprui, plini de înfrigurare, arzînd sub o frunte lată, cu șuvițe de păr castaniu căzute asupra-i, parcă îi vedea și acum înaintea ei... Ochii iștia ea nu-i putuse uita. Din ei izvorîse acel foc care-i perpelise inima de codană și care o muncea și azi, după atîta amar de vreme. Dar bucuria asta mare

a ei veneau să o întunece aceleași semne de întrebare pe care și le punea ea ceas de ceas și noapte de noapte, făcînd-o uneori să-l urască pe Codruș într-aceeași măsură în care îl iubea : de ce anume și-o călcat el jurămîntul făcut în ziua plecării, nevenind pînă acum să o ieie de aici ? De ce nu-i. dăduse pînă acum nici un semn de viață ? Răspunsurile pe care și le dădea tot ea erau multe, dar nici unul din ele nu avea darul de a-i ogoi inima. Codruș, după cum se vede, nu arăta a fi un fricos și, prin urmare, nu putea prepune că nu vine la curte de teama arnăuților lui Negrilă sau a poterelor care își fac slujba la drumurile domniei. Oare nu vrea s-o primejduiască pe ea ? Oare nu-l lasă oamenii lui să aducă muiere în tabără ? Asta ar fi mai de crezare. Dar atunci de ce nu i-a dat măcar o veste despre el ? Sau... o fi uitat-o de dragul altor ochi mai frumoși ca ai ei ? Aceasta era cea mai dureroasă bănuială, care îi sîngera inima și îi umplea ochii de lacrimi. Oricum ar fi, o hotărîre trebuia luată numaidecît, căci acum nu mai era vorba numai de semnele ei de întrebare și de prima și marea ei dragoste pusă la grele încercări. Din cele auzite la sfatul de taină al boierilor, două lucruri i se limpeziseră bine în minte, și anume : că veneticul de la Ieși, cum îi spuneau oamenii în de ei, punea la cale uciderea unor boieri moldoveni de seamă, oameni cu dragoste de norod, ale căror nume erau rostite cu sfințenie în toate satele și tîrgu-

rile Moldovei, și că viața lui Codruș era în mare primejdie... Asta, înainte de toate.

Așadar, Rada nu mai stătu pe gânduri. După popa Timofte, singurul om luminat din sat în care avea ea deplină încredere, era dascălul și pisărul Ignat, bărbat la vreo șaizeci de ani. La el se duse Rada să ceară sfat și îndrumare, de care avea nevoie acum ca de lumina ochilor. Îl găsi pe bătrîn în chilioara lui din spatele bisericii, între ceasloave și hîrtoage de tot felul. Pisărul o primi bucuros ca întotdeauna, o pofti să se așeze pe laiță, în fața lui, și să-i spună tot ce avea pe suflet.

— Despre Codrean aista am auzit eu multe de pe la oameni, grăi bătrînul, după ce ascultă cu luare-aminte și clătînînd a mirare din cap povestea înnodată din spaime și nedumeriri a Radei, da' nici prin minte nu mi-ar fi trecut că-i unul și același cu băietanul care s-o dus de la curtea voastră. Acela era un flăcăiaș amărît, pripășit de nu se știe unde, cîtă vreme istălant se aude a fi un bărbat falnic, știutor de carte, călăreț și mînuitor de pală cum nu se află altul. Da' cu toată înverșunarea în care se arată el în scapăr de arme și voinicie, pentru obidiții și oamenii de rînd are o inimă de aur, că nu se află casă de sărăcan prin care să fi trecut el și să nu fi lăsat o bucurie în sufletul omului, să nu fi lepădat o pungă cu parale acolo unde se arată mare nevoie de ea. Dacă-i aista Codruș al tău, apoi, Radă, nu ți-ai prăpădit de

pomană anii așteptându-l ! Numai că mirarea ta, și anume că nu-ți dă nici un semn de viață și că nu vine să te ieie cum s-o legat el cu cuvînt, mă încearcă și pe mine. Nu-i el omul să facă una ca asta, fată.

Aici, bătrînul tăcu pentru a-și trage sufletul și pentru a-i da Radei răgazul să-și contenească suspinurile cele grele. După ce văzu că fata s-o mai liniștit, urmă :

— Dacă zici tu că acest viteaz căpitan este Codruș al tău și că l-ai recunoscut din vorbele acelui boier, apoi sfatul meu este să nu te pripești cu lacrimile și cu spaima. De cîte le are el pe cap, se prea poate ca deocamdată să n-aibă vreme de tine. Ascultă-mă ce-ți zic : Întîmplarea de azi și cele ce pot urma dintr-însa nu rabdă amînare. Veneticul de la Iași pune la cale un omor, iar boier Negrilă, după cîte îl cunosc eu, este în stare să ducă pînă la capăt mîrșăvia asta. Făptuind-o el, țara ar pierde trei oameni de seamă. Singurul om care poate împiedica mîna ucigașilor este căpitanul Codrean, sau Codruș al tău, cum îi zici, primejduit la rîndu-i de ei. Așadar, pune-ți dragostea și oful de-o parte, într-o anume tainiță a inimii, și repede-l pe frățîne-tu Andrieș pînă în codrul Bîrnovei, unde zicea boierul că-și are acum tabăra Codrean, cu o carte pe care am să i-o scriu eu numaidecît. Cunosc codrul acela ca-n palmă și bănuiesc cam pe unde și-o fi ales el locul de stat, așa încît ia aminte de amănuntele ce ți le voi da eu acuma, ca să știi cum să-l în-

drumi într-acolo pe Andrieș. Grăbește-te numai, altminteri s-ar putea întâmpla ca veneticul din Ieși să aibă o mare bucurie, iar amărîtul tău suflet o întristare de moarte.

Andrieș tocmai pusese tarnița în spatele Bălțatei, iepșoara lui de dîrvală, și o închinga ca s-o pornească cu merinde spre stava de pe izlaz, pentru herghelegiile de acolo, cînd se pomeni cu Rada lîngă el. Se bucură cînd o văzu. Orfan de amîndoi părinții, crescut numai alături de soră-sa, la început în casa tușei lor Catinca, iar după moartea acesteia la curtea lui boier Negrilă, Andrieș își iubea sora ca ochii din cap și poate numai de dragul ei îndura el acum, flăcăuș de vreo paisprezece primăveri împlinite, multele necazuri care se abat pe capul unui biet ajutor de grăjdar la o curte boierească cum e asta. Aici pleasna și urecheatul îi țineau loc de mumă și tată. Îl plesnea și îl urechea vătaful Ionuț, îl plesneau și îl urecheau grăjdarii, îl plesneau și îl urecheau arnăuții, că doar năravul ista de a da în om tot de sus venea, de la hapsînul cel mătăhălos cu sprîncene cît măturoaiele, care tuna și fulgera asupra tuturor cîtu-i ziulica de zi. Da, numai pentru Rada le îndura el toate, ca să n-o lase singură printre tîrtorii iștia, că altminteri demult s-ar fi dus el încotro vedea cu ochii și încotro îl îndemna inima să se ducă. Iară inima, trebuie spus, îl

îndemna pe Andrieș să ia și el în piept potecile codrului, așa cum o încercat să facă cu ani în urmă un alt băietan cam de seama lui, cu numele de Codruș, sătul și el de prigoană, numai că norocul nu l-o ajutat să ajungă acolo unde năzuia el. Biata Radă, tare l-o mai iubit se vede pe băietul acela, de vreme ce îl mai așteaptă încă și azi, deși toată lumea de la conac știe că a fost pușcat atunci de arnăuții lui Negrilă ! Iaca, și acum tot despre el îi vorbește ! Mare minune să nu-și fi pierdut fata asta mințile...

Dar, gîndind astfel, Andrieș o ascultă totuși cu luare-aminte pe Rada, căci pentru nimic în lume n-ar fi vrut s-o îndurereze, arătîndu-și pe față neîncrederea în cele ce-i spunea ea. Înțelegînd în sfîrșit ce-i cerea soră-sa și încotro trebuia el să se repeadă după ce va depune merindele la stavă, Andrieș se simți cuprins de o mare bucurie. „Chiar de n-o fi căpitanul Codrean unul și același cu Codruș cel fugit cu ani în urmă de la curte, își spuse în sinea-i Andrieș, tot e bine că mă duc acolo. Am să-i cunosc pe codreni îndeaproape !“ Iar pentru ziua și ceasul acesta Andrieș se pregătea, de fapt, mai de multșor : în tureatca ciuboștelor celor noi, cu care îl căpătuisese soră-sa, purta un jungheraș iute-n tăiș, dat pe de lături de la un arnăut mai gură-cască, iar în sîn o praștie strașnică, tăiată dintr-o crăcană de corn, cu care lua cioara din zbor cît n-apuca ea nici „cranc“ să zică. De mic se visa Andrieș făptuind isprăvi de minune alături

de alți voinici, tot unul și unul, pe binecuvîntatele și oropsitele plaiuri ale Moldovei, da' mai ales în ultima vreme se visa el seara, cînd pica de trudă în grajd, pe pătuceanul cel așternut cu fîn, cu urechile și obrajii arzînd în pară, cum întocmește el județ celor care îl judecă pe el azi cu scatoalca și sudalma.

Așa încît, primind sulisorul de hîrtie din mîinile Radei, Andrieș o sărută pe amîndoi obrajii spunîndu-i :

— Să n-ai grijă, Radă, oi face întocmai cum îmi spui tu !

Scăpînd de tarhat, avînd în tarniță numai greutatea călărețului său subțirel la trup, Bălțata alerga acum mai sprintenă, bocănind mărunț pe bătătura drumului cu copitele ei cele mitite și repezindu-și coada într-o parte și alta, cînd Andrieș, cu o smucitură de dîrlog anume știută de ei amîndoi, o pofti să nu se mai obosească într-atîta la trap, ci să-și urmeze de-acuma drumul la pas, în care vreme el va putea cerceta mai cu luare-aminte hățișul din dreapta, unde, după un ciot mătăhălos de stejar, cu de-amăruntul descris de Rada, iar Radei tot cu de-amăruntul descris de atoateștiutorul pisăr Ignat, carele pe vremuri îndrăgise și el aceste hățișuri izbăvitoare de ale lumii strîmbătăți, se face o potecă, bine ascunsă la intrare, și care potecă îi va duce taman spre locul unde îi mîină graba să ajungă. Dar tocmai cînd prinse

el a cerceta cu luare-aminte hățișul și a căuta ciotul cu pricina, un răcnet scurt, venind de aproape, îi îngheță sîngele în vine și o făcu pe Bălțata să sară, fornăind, în două picioare, iar cu celelalte două să bată văzduhul într-
tru apărare și retragere din fața celui vrăjmaș nevăzut.

— Stăi ! Care-i acolo ? ! răcnise vrăjmașul.

Andrieș înghiți de cîteva ori aerul, simțind că cel dintr-însul nu-i ajunge pentru a slobozi glas, după care gîngăvi :

— Eu... bădiță...

Dar, umilindu-și glasul și cercînd din răsputeri să-și potolească iepșoara, care dintr-o clipă într-alta putea să-l deie peste cap, Andrieș nu uită să bage cu repezi-
ciune mîna în tureată și să tragă din ea ceea ce îi era lui mai de preț la acea oră de noapte.

— Care eu ? mai strigă vrăjmașul, arătîndu-și făptura din hățișul din dreapta și venind cu durda sub-
suoară asupra acelei zbateri de cal pe care o mîna de om cerca cu mare greutate să o astîmpere.

— Eu, Andrieș...

Zicînd acestea, Andrieș își simți dintr-o dată inima mai ușoară, deoarece, ieșind acel vrăjmaș în bătaia lunii, el își dădea seama numai decît că în fața lui se afla un haiduc în carne și oase. I-o arăta asta portul, i-o arăta asta durda, i-o arăta asta locul și vremea. Își vîrî jungherașul la loc în tureată.

— Da' de unde vii, bre ? Întrebă omul, domolindu-și glasul și oprindu-se locului ca să se mai ogoiască animalul.

— De la conacul logofătului Negrilă cu o anume treabă pentru căpitanul Codrean, răspunse Andrieș mai liniștit, bătîndu-și cu palma peste grumaz iepșoara care se pusese în patru picioare.

— Care căpitan, că eu nu cunosc pe nici unul cu numele ista ? Îl ispită haiducul, cercetîndu-l cu oarecare bănuială.

— Măi bade, lasă șotiile că n-am vreme de ele, se burzului Andrieș. Treaba pentru care am venit eu nu rabdă zăbavă.

— Ce fel de treabă ? se lăsă omul mai moale, căci îi plăcu pesemne îndîrjirea flăcăușului din fața sa.

— Asta i-oi spune căpitanului cînd oi da ochii cu el.

— Nimănui altuia ?

— Nimănui altuia !

— Bre, bre, da' falnic te ții ! Numai că trebuie să-ți spun că ai brodit-o cam prost : căpitanul nu se află în tabără.

— Am să-l aștept !

— Bine, voinicule ! Să-l chem atunci pe careva să-ți arate drumul pînă acolo, că eu n-am dezlegare a lăsa locul neprivogheat.

Spunînd asta, haiducul vîrî două degete în gură și trase un șuierat ascuțit, la care răspunsul nu întîrzie să

vină. Peste cîteva clipe, din desiş apăru un bărbat spătos, într-aceleaşi veşminte şi arme.

— Ia vezi, Hîncule, de flăcăuашul ista şi du-l în tabără ! Are treabă cu căpitanul nostru. I-am spus că nu este, da' zice că are să-l aştepte pînă vine. Se vede că are poruncă să nu-i vorbească decît lui.

Haiducul cel spătos cu numele de Hîncu se apropie cu pas legănat de călăreţ şi, punînd mîna pe dîrlogii Bălŕatei, o îndemnă să-l urmeze. Andrieş băgă numai-decît de seamă că în locul prin care pătrunseseră ei în desiş nu se afla nici urma acelui ciot mătăhălos de stejar pomenit de pisărul Ignat, ceea ce însemna ori că ciotul fusese doborît şi luat de acolo, ori că spre tabără mai duceau şi alte drumuri ascunse. După o bună bucată de drum, ajunseră într-o poiană presărată cu cîteva bordeie, în mijlocul căreia ardea un foc. Oameni nu se vedeau. Numai în jurul focului Andrieş zări cîţiva bărbaţi trîntiţi pe tohoarce, vorbind între ei cu glas stins. Îşi aşteptau, pesemne, rîndul la strajă.

Călăuza se opri lîngă foc şi, lăsînd dîrlogii Bălŕatei, fi spuse unuia dintre oameni :

— Frate Ifrime, iaca o venit băietanul ista de la Voineşti cu o anume treabă către căpitan. Are poruncă să nu-i vorbească decît lui. Vrea să-l aştepte...

— Bine, flăcăule, să-l aştepţi atuncea. Mîine dimineată cred că are să fie aici. Foame ŕi-i ?

— Nu prea, bădiță !

— Asta n-aș prea crede, prinse a zîmbi bărbatul cu numele de Ifrim, apoi, întorcîndu-se către călăuză grăi : Ai grijă, Hîncule, de flăcăuș ! Dă-i să mănînce și culcă-l în bordeiul tău, că ai loc destul acolo. Grijește-i și iepșoara, că după cum văd i se închid dumnealui ochii de oboseală. Pune-o la stănoage și freac-o cu un șomoiog, după care adap-o și dai niște grăunțe !

— Mulțămesc, bădiță, da' grija asta am să o am eu. Pe mine m-o adus Bălțata și nu pe dumnealui Hîncu. Să-mi arătați numa locu' de legat și să-mi dați grăunțele. Pîna mîne am vreme destulă de hodină.

A doua zi, ieșind din bordei, Andrieș băgă de seamă că tabăra își schimbase cu totul înfățișarea. În afară de haiducii care duceau și aduceau de căpestre caii de la adăpătoare și de cei care se spălau în pîrîu, o seamă de alți oameni se îndeletniceau cu tot soiul de alte treburi pe care le cerea, se vede, rînduiala acestei așezări tainice de bărbați din inima codrului : unii dereticau prin bordeie și dinaintea lor, unii își curățau armele cu cîlți și vergele, alții treblăuiau pe la cuhnie, pe la grajd, așa încît mica așezare era într-o forfotă neconținută.

Întorcîndu-se de la pîrău cu ochii limpezi și trupul scăpat de moleșeala somnului, Andrieș văzu mai într-o

marginile a poienii vreo duzină de codreni adunați în cerc, iar auzul îi fu izbit de niște rostogoliri de rîs și de îndemnuri care-l făcură, mai întîi, să se oprească nedumerit locului, apoi să-și îndrepte, tot atît de nedumerit, pașii într-acolo. Iar ceea ce văzu el, ajungînd în dreptul acelor codreni, îl făcu să bulbuce ochii cît cepele și să-și zică ciupindu-se, că pesemne nu i-a limpezit îndeajuns cu apa din pîrău și că visele lui de ast'noapte nu-l sloboziseră încă din mreaja lor. Căci iată ce văzu Andrieș : în mijlocul aceluia cerc de codreni, se roteau, pîndindu-se din ochi unul pe altul, doi zdrahoni. Unul din ei, gol pînă la brîu, nu era altul decît Hîncu, bărbatul cel spătos și călăuza sa din noaptea trecută, iar celălalt, îmbrăcat însă nu cu straie dintr-acelea din care poartă muritorii de rînd ce-și zic oameni, ci cu o blană deasă din cap pînă-n picioare, era o namilă de urs cu colți rînjiți și cu niște lăboaie ce-i ajungeau pînă la genunchi. Numai că, spre deosebire de om, acest vajnic luptător cu blană avea botniță de curele, iar ghearele îi erau înfășurate în cîrpe legate cu șfară. Asta, fiindcă armele cu ascuțiș erau poprite pesemne în această înfruntare dintre om și jivină, singurele lor arme rămînînd puterea brațului și trupului în sprijinul și îndrumarea căreia mai venea și acea putere care se cheamă a minții.

Așadar, în rostogolirile de rîs și în îndemnurile privitorilor, omul și jivina se urmăreau îndeaproape, chitînd

cam de unde ar putea să se apuce. Și iată că jivina cea îmblânzită, care, după toate, nu era la prima ei înfruntare de acest fel și simțise destule oase pîrîindu-i între lăboaie, se hotărî în cele din urmă. Pîndind o întoarcere a capului într-altă parte a vrăjmașului ei, se repezi, ca slobozită din arc, asupra lui, cuprinzîndu-l cu lăboaziele cam la două palme mai sus de mijloc și înălțîndu-l cam la tot atîtea măsuri de pămînt. În strînsoarea acelor lăboaie păroase, omul icni, înverzindu-se la chip și căscînd gura după ce îi lipsea lui mai mult în clipa aceea. Dar neputîndu-și face răsuflul din pricina strînsorii în care se afla, își zvîcni dintr-o dată brațele în sus și, subțîindu-se din mijloc, alunecă la pămînt. Într-aceeași fulgerare de clipită, dezdoindu-și trupul și proptindu-se în picioare, omul cuprinse la rîndu-i jivina de mijloc, ferindu-și numai într-o parte capul de acele lăboaie strașnice, și punîndu-i o piedică, o prăvăli pe spate, venind cu toată greutatea trupului asupra ei.

— Hura ! Hura... Rușine, Ionică !... Bravo, Hîncule ! strigă acea duzină de glasuri, în vreme ce Andrieș, tot cu gura căscată și ochii cît cepele, începu să se dumească că ceea ce vedea el se întîmpla aievea și că o asemenea întîmplare n-ar fi putut el să o vadă nici în cele mai îndrăznețe visuri ale sale.

Între timp Ionică, ridicîndu-se oarecum rușinat în picioare, primea din mîna vrăjmașului său două zahari-

cale întru îndulcirea supărării și încheierea unei împăcaciuni trainice, așa cum de altminteri se și cuvine între doi luptători cu cinstea neștirbită. În grajd, unde se duse să dea bună dimineața Bălțatei, Andrieș, în vreme ce o țesăla cu sîrg, află de la alți mînuitori de țesală și perie, vecini cu el, că asemenea trînte cu Ionică au loc mai în fiecare zi întru călirea vîrtoșiei și că arareori reușește careva, înafară de căpitan și încă vreo doi, să-l dovedească și mai cu osebire să-l azvîrle pe spate pe Ionică, cei mai mulți luptători mulțămindu-se să scape teferi din strînsoarea lăboaielor dumnealui, căci și asta era o dovadă a voiniciei și neînfricării lor. Cît despre Hîncu, urs îi și el, știut lucru, numa' că-i fără blană și colți. Împlinindu-și cu cinste datoria față de Bălțata, după ce dete o raită pe la cuhnie, unde îmbucă la repezeală o azimă caldă-călduță, la care se alătură un boț de brînză dulce, Andrieș ieși afară, dar într-aceeași clipă din afundurile codrului se auzi un șuierat ascuțit, urmat în scurtă vreme de altele cîteva. Oamenii ce se aflau prin preajmă ciuliră urechea.

— E sămn că vine căpitanul ! spuse unul dintre haiduci, ridicîndu-se în picioare.

Ceilalți făcură la fel, pornind spre o anume parte a poienei unde, pesemne, știau că trebuie să apară cel vestit prin șuierăturile străjilor. În scurt timp se auzi tropot de copite și zîngăt de arme, după care din desiș ieșiră la trap, unul după altul, cinci călăreți. Dar Andrieș nu-l

văzu decît pe unul, și anume pe acela care venea în frunte călare pe un harmăsar alb. Inima îi icni ca de spaimă și prosternare la văzul acelei înfățișări bărbătești. „Oare el să fie cu adevărat ? se întrebă în sine-a, plin de nedumerire, Andrieș. Da' dacă Rada are dreptate și nu și-o pierdut mințile cum credeam ? Atunci... Atunci, Codruș ista, dacă de bun înțales el îi și nu-i altul, e un tîlhar de-a adevăratelea și nu un haiduc, cum îl arată chipul și înfățișarea. Că doar un haiduc nu știe să mintă, să puie la canon ani de zile un suflet nevinovat de fată !“ La gîndul acesta, Andrieș simți cum sîngele îi năvălește în cap, iar privirea îi alunecă, fără să vrea, spre tureatca ciubotei. Înaintea ochilor îi apăru chipul surorii sale, obrazul ei drag, pe care îl văzuse de atîtea ori înlăcrimat. Își strînse pumnii.

Oprindu-și fugarii, cei cinci descălecară. Zvîrlind dîrlogii în mîna unuia din ei, călărețul cel tînăr, cu plete și ochi căprui, se întoarse spre oamenii adunați zicînd :

— Bine vă găsesc, prietini !

— Bine-ai venit sănătos, căpitane ! tunară toți într-un glas.

Numaidecît Ifrim, cel de la focul de-aseară, care orînduise adăpostirea și îndestularea lui Andrieș și a Bălțaței și care, după cum băgase de seamă Andrieș, ținea locul căpitanului cît acesta lipsea din tabără, ieși înainte și, oprindu-se în fața lui, grăi :

— Azi le-am dat zi de hodină oamenilor, căpitane, că de la plecarea voastră n-au prea avut parte de ea. Am

lăsat de caraulă străjile la locurile ce le știi și am mai rînduit cîțiva pîndari între ele, deoarece poterașii, după sminteala ce le-am pricinuit-o săptămîna trecută, au prins a ne căta mai abitir urma.

— Bine-ai făcut, Ifrime, grăi căpitanul cel tînăr, că tihnă dinspre partea lor n-o să prea avem în zilele care urmează. Da' la drumuri ce se mai aude ?

— Nimic din cale-afară, fără decît că ieri am oprit pe drumul Sucevei doi neguțatori lioveni cu arme pentru seimenii pîrcălabului cetății. Armele le-am luat, cum și două pungi numărînd optzeci de galbeni pe care le aveau asupra-le, oamenii cu carăle slobozindu-i într-ale lor.

— Pricinuitu-le-ați vreun neajuns neguțătorilor ? Întrebă căpitanul.

— Atîta doar că i-am lăsat cu deșertu, sfătuindu-i pe deasupra că dacă i-om mai prinde cu astfel de podvezi către seimenii domniei ar putea să le fie ceasul cu mare supărare, iar viețile mai scurte decît nădăjduiesc ei să le fie.

— Bun sfat, zîmbi căpitanul, și s-ar putea să ieie aminte de el. Da' altă întîmplare n-o mai fost ?

— O mai fost una pe drumul Ieșului. Doi oameni de-ai noștri, Ignat și Neacșu, au oprit niște lipcani cu o scrisoare către poterași din partea a doi logofeți, chemîndu-l pe unul Negrilă, iar pe celălalt Neghinuță, în care scrisoare se plîng dumnealor cum că i-ai fi adus la mare strîmtoare, lăsîndu-i fără banii cămănăriei, după care

l-ai fi urgisit pe unul din ei. Se mai arată în cartea aceea și locul unde am putea fi găsiți.

— Fir-ar măicuțița lor de ticăloși ! zise căpitanul, întunecându-se la chip, după care întrebă iar : Mai ai a-mi spune ceva, Ifrime ?

— Mai este, căpitane. Azi-noapte s-o arătat în tabăra noastră un băietan cu numele de Andrieș, din satul Voi-neștilor, de la conacul logofătului Negrilă, se vede că tot aista cu scrisoarea către venetic. Are o carte de mare taină către tine. Nu vroia să o lepede în mîna nimănui...

— Andrieș zici ? De la conacul lui Negrilă ?... murmură tînărul, cătînd cu nedumerire la cei din jur. Numele îmi par cunoscute... Unde-i băietanul ?

Andrieș făcu cîțiva pași înainte. Inima îi zvîcnea surd, timpanele îi bubuiau. Cătă pe sub sprîncene la omul din fața sa.

— Iată cartea, zise el în cele din urmă, încercînd să-și stăpînească tremurul glasului. E din partea Radei, soră-mea, care te vestește de o mare primejdie ce stă să se abată atît asupra unor oameni ai țării, cît și asupra capului tău, căpitane Codruș !

— Codruș ? murmură iar tînărul, privind cu luare-amine la flăcăușul din fața sa. Așa zici că mă cheamă ?

— Așa zice soră-mea, Rada, că-l chema pe un băietan care o fugit de la curtea lui boier Negrilă pe vremea cînd eram încă un plod nepriceput și care băietan s-o juruit înaintea ei că are să se întoarcă la ea, în satul Voi-neștilor, să o scape de sub puterea tîlharului nostru Ne-

grilă și să-i numere în spinare toate harapnicele pe care le-o numărat el amîndurora în anii cît au stat în pîinea și puterea lui. Numai că băietanul acela și-o călcat în picioare făgăduința dată, dovedindu-se un ticălos de rînd... Nu cumva tu ești acela, căpitane ?

Căpitantul cel tînăr se făcu alb ca varul. Se trase cîțiva pași înapoi, cuprinzîndu-și capul în mîini. Oamenii din jur prinseră a murmura, nedumeriți și minunați totodată de îndrăzneala omulețului din fața lor, ai cărui ochi căpătaseră dintr-o dată scapărul unor oțele.

— Eu... Să fi fost eu acel băietan ? urmă a se întreba tînărul, privindu-l neclintit pe copil.

— Căpitane, zise deodată Gîtlan, cu obrazul înseninat de fulgerarea unui gînd neașteptat, se pare că taina ce-ți învăluie viața pînă în ziua în care eu și Dobre te-am cules din șanțul drumului începe, cu ajutorul flăcăuășului ista, să se destrame. Încearcă acum să-ți aduci aminte, poate cumva... Iacă-tă, ca să-ți înlesnesc asta, ți-o spun cum arată satul Voineștilor, pe care-l cunosc. E un sătucean mic împrăștiat prin livezi, are un conac cu culă nantă, împrejmuit cu un zid gros de piatră... Fetica asta, Rada, sora băietanului, de acolo îți trimite cartea.

— Rada... Rada.... rosti ca pentru sine căpitantul cel tînăr, strîngîndu-și capul în palme, cu privirea ațintită în gol. Rada... Codruș...

Încetul cu încetul crisparea obrazului său ca de piatră începu să se destrame, făcînd loc unui început de zîmbet iscat din negura amintirilor.

Andrieș îl privea nedumerit. Simțea cum o greutate nespus de mare i se ia de la inimă.

Întîmplîndu-se minunea cu aducerea-aminte a trecutului său, după înfruntarea ce i-o făcuse Andrieș prin vorbele care-i zdruncinaseră întreaga făptură, punîndu-i în fața minții icoanele destrămate în urmă cu șapte ani de un plumb arnăuțesc țintit în moalele capului său și dumerindu-se din scrisoarea adusă de Andrieș de cele ce punea la cale pasărea din rădvan dimpreună cu logofătul Negrilă, fostul său asupritor, căpitanul Codrean nu stătu o clipă la cumpănă : repezi pe loc pînă în satul Oșlobeni doi oameni de-ai săi, pe Dudău și Hîncu, dîndu-le poruncă să prindă iscoadele trimise de Negrilă pentru uciderea vornicului Vasile Lupu și a soților acestuia, iar singur se pregăti să cază asupra conacului lui Negrilă, pentru a împlini făgăduința dată cîndva Radei și a se socoti cu tîlharul ce le urgisise tinerețile și-i dezbinase apoi pentru atîta amar de vreme. Oamenii săi se învoiră bucuroși cu hotărîrea tînărului lor căpitan, înțelegînd ce-ar însemna pentru întreaga Moldovă pierderea lui Vasile Lupu, în care norodul își pusese nădejdea. O mare bucurie le prilejui întîmplarea cu Andrieș, de pe urma căreia Codrean se alesese cu mintea limpezită, scăpînd astfel de singura meteahnă care le amăra sufletele. Căci tocmai istețimea acestei minți, la care se

adăuga o neînfricare oarbă în fața primejdiei, îi hotărîse cîndva să-l puie, deși mai tînăr decît ei toți, în fruntea cetei. Dar mai bucuros decît toți era fără îndoială Andrieș, această bucurie sădind-o în el atît gîndul la ce se va petrece în sufletul Radei cînd va afla, în sfîrșit, răspunsul la multele ei semne de întrebare, cît și vorbele căpitanului după înfruntarea ce i-o făcuse din neștiință și spre rușinea sa, și care vorbe sunaseră astfel :

— Iar acum, Andrieș, ai să mă ajuți să-mi răscumpăr vina ce o am față de Rada și să-i plătim vrăjmașului din Voinești pentru toate pătimirile noastre și pentru blăstămățiile ce le pune acum la cale ?

— Te ajut, căpitane ! se sumețise Andrieș, crescînd e-un stîngen în sus de atîta încredere ce i se arăta.

— Care va să zică, mergi cu noi ?

— D-apoi cum !

— Cu durda-n mîină ?

— Cu !

Ce-i drept, se cam uitase cu părere de rău la praștia vîrîtă în sîn, însă căpitanul, prinzîndu-i privirea, îl bătu pe umăr, rîzînd, și-i spuse întru deplină liniștire :

— Păstrează și arma asta, că uneori e mai de nădejde ca altele !

În cerdacul conacului cu culă și multe heiuri, împrejmuit cu zid de piatră ca de cetate, din satul Voineștilor, ședeau la taifas, sorbind din ciubuce și cafele, boierii pe

care-i ştim. Era într-o dimineaţă străvezie a unei duminici, pe care o tot vestea limba de spijă a clopotului din turla bisericuţei din deal, chemînd oamenii la leturghie. Curtea conacului era aproape pustie, neauzindu-se nici sudalma şi îndemnurile vătafului Ionuţ, nici glasul mamei Safta chelăreasa, zorind la multele treburi pe muierile cele toante şi leneşe ale curţii. Se mai mişcau numai oamenii de la vite dereticînd prin grajduri şi arnăuţii cei ferchezuiţi ca de duminecă, ce-şi curăţau armele în faţa odăii, mormăind pe sub mustăţi cîntece de inimă albastră, sub priveghiul lui Hamza, maimarele peste pîlc, abia tocmnit la curte, un zdrahon de arbănaş cu obraz ca de buhai şi cu o mustaţă să steie vrabia pe ea, nu alta.

Glasurile celor doi boieri din cerdac sunau stins, întrerupîndu-le dese sorbituri din felegene şi paf-paful ciubucelor cu muştiuce lungi, de chihlimbar.

— Şi zici că ai trimis iscoadele la Oşlobeni ? Întrebă Neghinuţă, cătînd cu luare-aminte în ochii gazdei şi prietenului său.

— D-apoi cum să nu, frate Neghinuţă, că doar ţi-am mai spus. Încă de-alantăieri i-am pornit la drum.

— Trei îs ?

— Trei, frate Neghinuţă, oameni tot unu ca unu !

— De nădejde or fi ?

— Apoi că asta e bună ! Da' cum prepui că pot fi altminteri ?

— Știu eu, frate Negrilă, nu-ți fie cu bănat, că mare îngrijurare am cu aiastă punere la cale a noastră ! Eu una ți-o spun și bună : nu m-oi încumeta a mă urni de aicea pînă cînd n-oi afla că toate s-au mîntuit cu bine. Altminteri...

— Frică ți-i de... și fratele Negrilă își roti, rîzînd, degetul prin dreptul gîtiței, de asta ?

— Văz că-ți vine să rîzi, da' mie nu prea.

— Lasă, frate Neghinuță, nu-ți mai fă spaime de po-mană. Să știi de la mine : unde pui eu umărul se răstoarnă. Iar după ce s-o răsturna, trag nădejde...

— Fii pe pace, că oî pune eu vorbă acolo unde trebuie ! Ca mîne te vād boier velit, divanisit în mare cînte...

— Apoi s-o vedem și pe asta.

— Ai să o vezi și ai să-mi dai mulțămită. Da' ia mai spune o dată, frate, numa' iară nu-ți fie cu bănat : lipcanii i-ai repezit de-adevăratelea la Ieși cu cartea către potere ?

— Repezit, doară ți-am spus și asta.

— Doi îs ?

— Doi îs, doi, frate Neghiniță, de cîte ori să-ți mai spun ? !

— Și-s oameni de...

— De nădejde-s, frate, de nădejde ! răcni Negrilă, da' rogu-te, logofeția ta, nu mă mai zgîndări atîta la țandără, că pînă la urmă îmi sare !

Neghinuță clătină din cap, plecîndu-și fruntea cu umilință și supunere, apoi grăi :

— Nu voi a te zgîndări, frate Negrilă, da' mă zgîndără pe mine furcile împielitașilor, de nu-mi poci afla locul și tihna.

Boierii tăcură cîtva timp, cufundați în ale lor. Peste o vreme, boier Negrilă bătu din palme, la care semn apăru în cerdac o femeie între două vîrste, aducînd pe o tavă un ibric aburind :

— Mai pune-ne cîte un rînd, Safto ! îi spuse el femeii.

După ce așteptă ca slujnica să toarne cafelele și după ce lipăitul pașilor ei se pierdu în fundul cerdacului, Neghinuță ieși dintr-ale sale gînduri, întrebînd :

— Mai adineauri încă vroiam să te întreb, frate Negrilă, unde-i fetica aceea ochioasă care ne tot punea și ne strîngea mesele, că n-o mai văz de ieri ? O luat-o cumva jupînița domniei tale la Ieși, că parcă nici în carîță nu am văzut-o plecînd ?

Negrilă tresări, ridicînd ochii asupra musafirului, apoi tuși de cîteva ori la rînd, după care spuse :

— De Rada mă întrebi ?

— De ea.

— Iaca, frate Neghinuță, ce s-o întîmplat. N-am vrut să te sperii, că ești îndeajuns de spăriet și așa, de aceea nu ți-am spus nemica pînă acum. Fata de care întrebi se află de alantăieri, încă înainte de a-mi pleca jupînița

la Ieși, închisă în beciul din fundul ogrăzii, unde am vîrît-o după ce i-am numărat cîteva harapnice pe spinare. Am făcut asta fiindcă am o mare bănuială asupra ei, și anume din ziua venirii domniei tale aici, cînd mi s-o părut mie că cineva trage cu urechea la ușă, în vreme ce puneam la cale amîndoi cele ce aveam de făcut. Mi-o întărit bănuiala asta înștiințarea venită de la grajduri, cum că fratele ei, unul Andrieș, care slugărește acolo și care se ducea întotdeauna cu merinde la stăvarii de pe izlaz, nu s-o mai întors la grajd, prăpăstuindu-se nu se știe unde cu tot cu iepșoară ce o avea în folosință. Trimetînd eu un om într-acolo să-l întrebe pe moș Gherei, maimarele stăvarilor, ce-i cu băietul și puindu-i omul întrebarea, moșneagul s-o apucat cu mîinile de cap, zicînd că graba cu care a plecat băietul de acolo l-o pus și pe el la bănuială, fiindcă îndeobște se mai hodinea un ceasdouă, înainte de a face cale-ntoarsă. Este drept, o repezit el un om călare pe urma lui, da' o făcut treaba asta cu întîrziere, așa încît omul s-o întors cu buzăle umflate, negăsind țipenie de călăreț pe drum.

În vreme ce gazda spunea toate aceste lucruri de minune, ochii musafirului său se bulbucau tot mai mult, iar gura i se deschidea într-aceeași măsură.

— Crezi... cumva ? bîlbâi el în cele din urmă.

— Nu știu ce să crez, frate Neghinuță. Un lucru știu și anume : că toți amărîții ăștia, cîți îi vezi prin sate și pe

la curțile noastre, îi au în mare cinste pe lotri de drumul mare, zicînd că-s sînge din sîngele lor, din care pricină se într-ajută cu ei, unii găzduind, iar ceilanți miluindu-și prietinii cu banii dobîndiți prin furțișaguri de la de-alde noi. Știind asta, încerc a face anume legătură cu cele ce ți-am arătat mai sus.

— Da'... da' pe fată n-ai luat-o din scurt să-ți spună ce știe și ce-o făcut ?

— Luat, spusu-ți-am doar. Harapnicele de asta i le-am numărat pe spinare, numai că degeaba. Nu știe și n-o făcut nemica. Se minunează și ea, chipurile, că frățîne-su nu s-o întors pînă acuma. Văzînd eu că și omorînd-o n-oi scoate o vorbuliță de la ea, am lăsat-o precum ți-am spus în beciul din fundul ogrăzii la mare post și canon, că doar-doară i-or veni mințile în cap și o spune. Am s-o mai întreb și azi.

— Prepui că o putut da de știre acelui codrean care mi-o ieșit înainte cum că mă aflu aicea și că am pus amîndoi la cale uciderea celor trei vrăjmași ai măriei sale și ai noștri ?

— Întocmai cum zici, frate Neghinuță. După cum ți-am mai spus, codreni îs mulți, da' aiasta-i unu' pe toată Moldova și Codrean chiar după nume îi zice. Aista nu face furțișag de dragu' furțișagului, ci cu o anume socotală. Avînd el negrăită ură împotriva măriei sale și a noastră a tuturor și cătînd cu drag la rufoși, mă bate gîndul că nu se poate ca el să nu-i înștiințeze de primej-

die pe cei trei boieri fugari, socotindu-i, precum îi socotesc aiştia, drept izbăvitori ai norodului. Aşa încît...

— Arăcan de capu' nostru, frate Negrilă ! se tîngui boierul cel subţiratic. Asta înseamnă...

— Nu înseamnă încă nemica. Iscoadele mele se află la Oşlobeni, lipcanii la Ieşi...

— Şi crezi că-s oameni de...

— De nădejde, frate Neghinuţă ! Iară începi ? !

Zi şi noapte în cerdacul din vârful culei conacului se afla rînduit un om de strajă pe care Hamza, maimarele peste pîlcul arnăuţesc, avea grijă să-l schimbe din trei în trei ceasuri. Şi era rînduit acest om de strajă pentru a veghea asupra satului şi împrejurimilor lui ca nu care cumva să izbucnească vreun foc, bineînţeles nu atît dinspre partea satului, cît mai cu seamă dinspre holdele şi ariile boiereşti, care se întindeau pînă hăt ! departe în jurul lui, precum şi pentru a da de ştire dacă pe vreunul din drumuri se vesteşte vreo primejdie oarecare, fie ea în chip de pîlc armat neaflat în slujba domniei, fie de podgheaz venind dinspre fruntarii. În dimineaţa străvezie a acelei duminici în cerdac se afla de rînd arbănaşul Hogea, un flăcău oacheş şi mărunţel de stat, da' cu ochi negri şi iuţi ca focul. Umblînd el de colo-colo şi tot îngînînd un cîntecel în mustaţă, în care vreme nu slăbea, bineînţăles, din ochi drumurile şi împrejurimile

aflăte în stăpînirea celuia în pîinea căruia trăia, băgă de seamă un nor de praf care se vălătucea pe prăvălișul dealului din față, ce pogora dinspre pădure și se afla la vreo trei vrîste de sat. Conținînd el pe loc cîntecelul și boldind mai cu luare-aminte ochii asupra acelui nor de praf, zări un pîlc de călăreți armați coborînd fără grabă, unul după altul, pe drumeagul ce șerpuia sub prăvăliș. Zicîndu-și, mai întîi, că poate să fie o poteră, că după numărătoarea lui nu ieșeau mai mult de douăzeci de călăreți, iar depărtarea era destul de mare ca să-i vadă cum trebuie, omul mai stătu cîteva clipe cu gîtul repezit înainte și clipind mărunt din ochi, dar dintr-o dată se mișcă într-o parte și prinse a bate cu repeziciune clopotul agățat de o stînghie a cerdacului.

— Ce s-o-ntîmplat ? ! strigă Hamza, năvălind din odaia arnăuților, cu cîteva oameni după el și răsucind gîtul către străjer.

— Văz un pîlc de călăreți venind către sat ! dete strigare acesta.

— Ce fel de călăreți ?

— Nu poci ști, că-s încă departe ! Da' se pare că nu-s poterași !...

— Stăi că vin și eu numaidecît sus ! tună Hamza, năpustindu-se spre scară. Însă înainte de a ajunge la ea, se întoarse către cei din pragul odăii, strigîndu-le : Puneți mîna pe arme și așteptați poruncile mele !

În afară de urechile arnăuților și ale slujitorimii ogrăzii, aceste vorbe strigate de vajnicii apărători ai conacului fură într-aceeași clipă auzite și de urechile cele subțiri ale boierilor, aflați în cerdacul cel mare. Auzindu-le, acele urechi subțiri se ciuliră, iară mâinile care taman duceau la gură felegenele aburinde stătură locului...

— Văleu ! făcu Neghinuță, căscînd ochii la gazdă și sărînd în picioare.

— Văleu ! făcu gazda, căscînd la rîndu-i ochii la Neghinuță și sărînd și ea în picioare.

— El îi ? întrebă Neghinuță.

— Șazi binișor, cercă a-l liniști și a se liniști gazda, om vede numaidecît.

Și chiar că numaidecît se auzi tropot de ciubote pe scară, după care apăru obrazul ca de hulpe al vătafului Ionuț, cu ochii cît ditai cepele.

— Boierule, slobozi el din afundul bojocilor, o ceată de codreni armați, cam vreo douăzeci la număr, se îndreaptă într-acoace !

Cei doi din cerdac scăpărară ochii unul la altul, apoi Negrilă îngîmă :

— Co-dreni îs, ați văzut bine ? N-o fi cumva o poteră ?

— Nu este poteră ! După arme și straie se vede... În fruntea pîlcului vine unul pe harmăsar alb.

— El îi, frate Negrilă ! Își subție glasul Neghinuță. Se vede că a amirosit toată punerea noastră la cale și vine să ne ceară socoteală ! Ne omoară pe amândoi...

— Asta om mai vede, se sumeți gazda, că avem și noi cele de trebuință pentru a-i face să scapere din călcie ! Apoi, întorcându-se spre vătaf : Oamenii îs gata ?

— Gata sînt, boierule !

— Rînduiește oamenii pe ziduri și nu lași picior de lotru să pătrunză în curte ! Ai înțăles ?

— Am înțăles, boierule !

— Sînteți de două ori mai mulți decît ei și trebuie să-i răzbiți chiar de-a fi să vă bateți pînă la ultimul om, că de asta vă hrănesc eu la curtea me ! Dacă mîntuiți iarba de pușcă și plumbii, puneți mîna pe pală ! Se aude ? ! Apoi tragi o fugă pînă la biserică și-i spui lui popa Timofte să contenească numaidecît slujba, iară oamenilor să vină într-un suflet la conac, că sîntem în mare primejdie.

— Le-oi spune !

Popa Timofte, duhovnicul satului, nu numai că era tare mărunțel și tare bătrîn, da' mai era uneori și tare de ureche, vorbele ajungînd cu mare greutate la înțelegerea sfinției sale, și numai atunci cînd vroia el și cînd vorbele erau slobozite cu răcnet de cel care cerca să se

facă auzit și cu oarecari adausuri lămuritoare din partea obrazului și a mâinilor. Că la drept vorbind, popei Timofte urechile nu-i prea erau de mare trebuință. Slujind el într-aist sfânt lăcaș vreo cincizeci de înălțări pînă acuma, s-o înălțat îndeajuns și el, popa Timofte, la înțelegerea celor lumești, care ne învață pe drept cum că uneori îi mult mai bine să fii tare de ureche la cîte se întîmplă în aiasta păcătoasă petrecere a noastră prin lume. Iaca, și acuma, cetind el din sfînta leturghie în fața dreptcredincioșilor săi, numai că năvălește pe ușă dumnealui vătaf Ionuț și vine năpustit asupra altarului și a sfinției sale, zicînd :

— Părinte, contenește slujba și sloboade-i pe oameni, că vin lotrii asupra conacului și boierului nostru !

— Ha ?... N-aud ! face popa Timofte.

— Vin lotrii asupra conacului ! Contenește slujba, părinte, și sloboade-i pe oameni !

Părintele Timofte rotește ochii a nedumerire asupra dreptcredincioșilor, înălțînd din umeri și cătînd parcă răspunsul în ochii lor. Da' oamenii parcă nu dau semne de spaimă și nerăbdare de a se duce. Plecîndu-și frunțile dintr-o dată pînă la pămînt, ei rămîn neclintiți, dîndu-și coate cu stînga, iar dreapta înălțînd-o în numele tatălui, al fiului și al duhului sfînt, de parcă cîtu-i aminul nu s-or urni din această pravoslavnică smerenie, dezlegătoare a tuturor păcatelor și ticăloșiilor omenești. Și iacătă că

ochii popii Timofte întâlnesc ochii mamei Safta, chelăreasa, aflată în genunchi chiar în fața altarului, în locul ei dintotdeauna. Iar pe mama Safta, chelăreasa, trebuie spus, popa Timofte o ține în mare cinste, fiindcă din mâinile dumneaei și nu dintr-ale hapsînului în caftan se mai înfruptă și sfinția sa din multele bunătăți hărăzite de Domnul Dumnezeu înveselirii vieții și trupului nostru cel nemernic. Așa că în ochii dumneaei se umili popa Timofte să caute răspunsul potrivit la așa o neașteptată înfățișare a diavolului în ciubote și cu mustăcioara cîrmită în sus la amîndouă colțurile gurii. Și răspunsul nu întîrzie să vină. Întîlnind ochii părintelui și duhovnicului ei și făcîndu-i un anume semn dintr-un ochi și dintr-o sprînceană, mama Safta își prăbuși fruntea în pămînt și suspină aieste cuvinte :

— Doamne milostive, izbăvește-ne pre noi și pe boierul nostru de urgia lotrilor și făptuitorilor de rele ! Doamne, ajută-ne și ne miluiește...

Și numaidecît popa Timofte, simțind dumnezeiasca minune a destupării urechilor dumisale, dete glas de răspuns cu un „Doamne miluiește“ tremurat pînă-n nalturile bagdadiei boltite a sfințitului său lăcaș, la care se alătură pe loc și cu negrăită rîvnă glasul de tunet al dascălului și pisărului Ignat, cum și multele glasuri ale smeriților săi poporani.

Văzînd aiastă treabă și gîndindu-se că mai cu priință i-o fi poate boierului și stăpînului ajutorul celui de sus

decît al mişailor de jos cu inimă de iepure şi căutătură de hulpe, vataful Ionuţ prinse a-şi mişca ciubotele îndărăt către uşă, făcînd cruci şi adînci plecăciuni, pînă cînd simţi pragul sub călcîie. De îndată însă ce-l simţi, se răsuci în loc către conac şi se puse în galop, ştiind cîtă trebuinţă are într-asemenea ceas de năpastă de braţul şi vîrtutea lui stăpînul şi ocrotitorul tuturor acelora de-o sămînţă şi de o lege cu el.

Mai mîndru ca totdeauna era acum Andrieş, şi asta nu numai fiindcă se visa el haiduc, ci fiindcă era de-adevăratelea, în straie noi de codrean, armat cu hanger, durdă şi două pistoale cu cremene vîrîte-n sileaf, abia aşteptînd să deie ochii cu oricare dintre cei cu pleasna şi urechiatul.

Aşa, de-a-ncălare, ar fi vrut el să intre şi în curtea conacului, să-l vadă şi dumnealui boier Negrilă, şi dumnealui vătaf Ionuţ, şi dumnealui Hamza, maimarele peste pîlcul arnăuţesc, şi mulţi alţii dintre cei pe care îi ştie el. Aşa ar fi vrut Andrieş, numai că se vede treaba că măriile lor nu vroiau să-l vadă aşa, ştiindu-i pesemne gîndurile şi gîcind cam pentru ce anume s-a întors el la curte, fiindcă ajungînd ei cu pîlcul la vreo două sute de paşi de poarta cea mare a conacului, numai că auzi pe loc, dintr-acolo, cîteva trosnete de

flintă și bîzîitul ca de țințari al plumbilor trecîndu-i pe deasupra capului.

— Descălecați ! strigă căpitanul, ridicînd brațul și întorcîndu-se spre ai săi.

Codrenii descălecară, adunîndu-și caii pe o latură a drumului. Descălecă și Andrieș, adăpostind-o tot acolo pe Bălțata.

— Dobre, Andrieș și încă trei oameni să vie la mine ! spuse căpitanul, descălecînd la rîndu-i și dînd dîrlogii unuia dintre haiduci.

Cei cinci se înfățișară numaidecît înaintea-i.

— Dobre, ai să iei oamenii iștia și ai să cazi din stînga ogrăzii asupra arnăușilor ! Din dreapta are să-i ieie Gîltan cu alți patru. Eu cu grosul oamenilor om căuta a răzbi spre poartă. Andrieș are să-ți arate cum și pe unde se poate ajunge mai lesne la zid fără ca să vă vadă arnăușii. Ajungînd la el, folosiți arcanele și vă întrajutorați să ajungeți de partea cealaltă. Nu vă primejduiți fără de folos, iar plumbii să-i folosiți cu chibzuință ! O să dați năvală numai atunci cînd om răzbi noi prin poartă și vă vom da sămna șuierînd de trei ori. S-o înțăles ?

Locul în care ieșiseră ei era din cale-afară de potrivit pentru treaba ce o aveau de făcut. Taman lîngă zidul de piatră al conacului creșteau doi nuci înalți, cu cren-gile trecînd pe deasupra lui, în care odată ajunși, erau

ca și de partea cealaltă. Cît ai bate din palme, Andrieș și Dobre se și aflau călare pe crengile unuiu dintre nuci, scrutînd cu luare-aminte ograda, care arăta acum ca o adevărată redută : grosul arnăuților se afla rînduit în-spre partea porții și a zidului din față, unii cățărați pe poloboace, alții pe scări, chitînd asupra pîlcului lui Codrean prin creneluri și prin deschizături anume făcute în canaturile porții, în vreme ce ceilalți mișunau de colo-colo, cărînd iarbă de pușcă și plumbi trăgătorilor.

Primii pâliră pe arnăuți din spate cei trei haiduci care veniseră împreună cu Andrieș și Dobre și care se aflau acumă cocoțați, ca și ei, pe crengile celuialt nuc din stînga. Scăpărînd durdele lor, doi dintre apărătorii porții se prăvăliră pe spate, scăpînd arma din mînă. Nici Dobre nu stătu locului. Văzînd el că din cerdăcuțul culei se sloboade foc după foc asupra uliței, ridică durda la ochi și îl chiti pe unul din cei doi arnăuți aflați acolo. Numai decît se auzi, de sus, strigăt de moarte și arnăutul din margine, lăsîndu-se moale peste zidul împrejmuitor al cerdăcuțului, căzu ca un sac la pămînt, în vreme ce soțul său se făcu nevăzut de acolo cît ai bate din palme. Văzînd una ca asta și minunîndu-se peste măsură de meșteșugul lui Dobre și al celorlalți, Andrieș trase și el durda de la umăr, o îndopă cu plumbi, turnă dintr-un săculeț pulbere în tigaie, așa cum i se arătase că trebuie să facă, încredințîndu-i-se încă din tabără acele arme de foc, și duse durda la umăr. Pe care să-l ieie mai întîi ? Hait, iaca

și dumnealui Hamza, maimarele peste pîlcul arnăuțesc, venind legănat, ca o rață, către meterezuri. „Aista-i al meu, își spuse Andrieș, nu-mi scapă el mie !“ și chitindu-l îndelung, apăsă pe trăgaci. Arma răbufni scurt, izbindu-l dureros în umăr, da' Hamza nici că se sînchisi de bufnitură : mergea mai departe, spre meterezuri, cu pasul lui legănat de rață. „Ptiu, luате-ar boala ! făcu înciudat Andrieș. Stai că-ți arăt eu ție !“ Numai că nici cele două pistoale, scoase pe rînd din si-leaf și slobozite în matahala cu pas de rață, nu făcură vreo ispravă mai acătării. Văzînd el că vrăjmașul nici măcar nu se zdreapănă la spate de pe urma plumbilor lui și că se face de minune înaintea lui Dobre și a celorlalți haiduci, Andrieș vîrî repede mîna în sîn. „Cu asta te ard eu la mir, fălosule, ca să mă pomenești tu și pe lumea ceialantă !“ scrișni Andrieș, punînd o piatră cît ditai nuca în praștie și ridicînd-o în dreptul ochiului. Aici meșteșugul băietanului se dovedi fără greș : pașii ca de rață se poticniră numaidecît, matahala se răsuci în loc, cu ochii holbați și, apucîndu-se de cap cu amîndouă mîinile, o rupse de fugă îndărăt, spre odaia arnăuților, răcnind ca din gură de șarpe.

— Bravo, Andrieș ! rîse Dobre, l-ai muiet pe vrăjmaș. Au rămas deocamdată cu unu mai puțin, și asta e bine...

— Las' că-i mai altoiesc eu acușica și pe alții, prinse a zîmbi băietanul, măgulit de laudă, și își potrivi numaidecît o altă piatră în praștie.

În vremea asta, atît soții lor din nukul din stînga, cît și oamenii lui Gîtlan aflați pe zidul din dreapta ogrăzii slobozeau cu nemiluita plumbii asupra apărătorilor porții și a zidului din față. Aceștia, băgînd de seamă că rîndurile li se împuținează și auzind din spate trosnet de armă, se răsuciră într-acolo. Dumerindu-se după fumuri cam ce se întîmplă și de unde sînt ei loviți, o parte din arnăuți întoarseră armele și, lăsînd în poartă și pe zid cîțiva apărători, porniră asupra noului vrăjmaș, trăgînd cu flintele în cei doi nuci și în oamenii lui Gîtlan, aflați pe zid. Numaidecît Andrieș auzi în nukul din stînga pîrlit de crengi și văzu două trupuri omenești prăbușindu-se unul după altul în iarbă.

— Dă-te după tulpină, Andrieș ! îi strigă Dobre, pitulîndu-se și el după o creangă mai groasă și armîndu-și în grabă durda. Vor să ne ieie de-aici ca pe coțofene.

Deși plumbii șuierau pe lîngă urechile lui, smulgînd frunzele nukului, Andrieș nu simțea, la drept vorbind, pic de spaimă. Toată făptura sa trecea în aceste clipe printr-o mare încordare, presărată de răbufnirile unei bucurii nestăvilite, atunci cînd pietrele lui își nimereau ținta. „Ia, făcu el, mai să chiuie de bucurie, drept în frunte l-am pălit pe Nastratin, cînd văzu că arnăutul care tocmai ridicase flinta asupra lui scapă arma și se apucă cu amîndouă mîinile de obraz, clătînîndu-se pe

picioare. Așa îți trebuie, cîne ! Îți mai aduci aminte de pleasna care mi-ai dat-o, de mi-au vîjîit urechile o săptămînă după aceea ? Stai că-ți mai dau una acuzica să te satur !” Dar în clipa aceea dinspre poartă se auzi mare larmă de glasuri și chiote. Simțind pesemne că rîndurile apărătorilor ei s-au rărit, căpitanul dete năvală cu oamenii, bușind-o cu paturile durdelor și cu bolovani. Canaturile se clătinară, ca îndată după asta să sară în lături, măturîndu-i din cale și pe cei cîțiva arnăuți care se aflau în spatele lor. Tot atunci se auziră trei șuierături ascuțite, la care, în ograda conacului, de pe zidul din dreapta și din crengile nucilor, mai săriră șapte oameni armați, pornind asupra aceloră din ogradă. Nici n-apucă Andrieș să se sloboadă bine de pe creanga pe care stătuse tupilat că îl și văzu pe Nas-tratin prăbușindu-se sub patul durdei lui Dobre. Apoi, în mîna haiducului cu tîmplele sure scînteie hangerul. Își traseră hangerele și ceilalți.

Andrieș se luă după ei. Plumbii îi șuierau pe deasupra capului. Deodată, dinspre beciul prin dreptul căruia trecea se auzi strigat. Se răsuci într-acolo. Prin ferestruica zăbreilită a ușii, ochii surorii sale, rotunjiți de neliniște și înfrigurare, cătau neclintit la el. Din două sărituri, Andrieș fu lîngă ea.

— Radă, să nu fi îngrijurată !... Codruș n-are nici o vină... Am să-ți spun totul mai tîrziu... Da’ ce cauți tu aici ?

O scînteiere de bucurie și nădejde străbătu seminul albastru al acelor ochi. Fata îi strigă :

— M-o pus la canon hapsînu' ! Unde-i Codruș ?

— Se bate la poartă.

— Andrieș, dă-mi drumul de-aici !

Andrieș dădu să tragă zăvorul, dar se răzgîndi numai-decît. Zise :

— Mai zăbovește olecuță, Radă, că nu-i de tine aicea ! Să mîntuim mai întîi cu vrăjmașii și după aceea te-om scoate.

Și spunînd asta, îi întoarse spatele, pornind spre conac. Fata prinse a zgîlțîi zăbrelele, țipînd :

— Dă-mi drumul de-aici, n-auzi ? !

Dar Andrieș n-avea urechi s-o audă.

În poartă, oțelele pîlcului lui Codrean și cele ale arnăuților prinseră glas, deși trosnetele armelor de foc nu conteniseră încă. Loviți de plumbi, doi oameni din spatele căpitanului mușcară țărîna. Numai-decît Andrieș se uită cu luare-aminte din care anume parte vin plumbii. Ei veneau dinspre cerdacul cel mare al conacului, deasupra căruia se risipeau clăbuci albi de fum. Și iată că de după acei clăbuci de fum se arată o țeastă cheloasă și niște sprîncene cît măturoaiele, plecate asupra unei țevi de armă, care țeavă, după cum i se păru dintr-o fulgerare de gînd lui Andrieș, era țintită asupra căpitanului ce se încăierase în acea clipă cu doi arnăuți

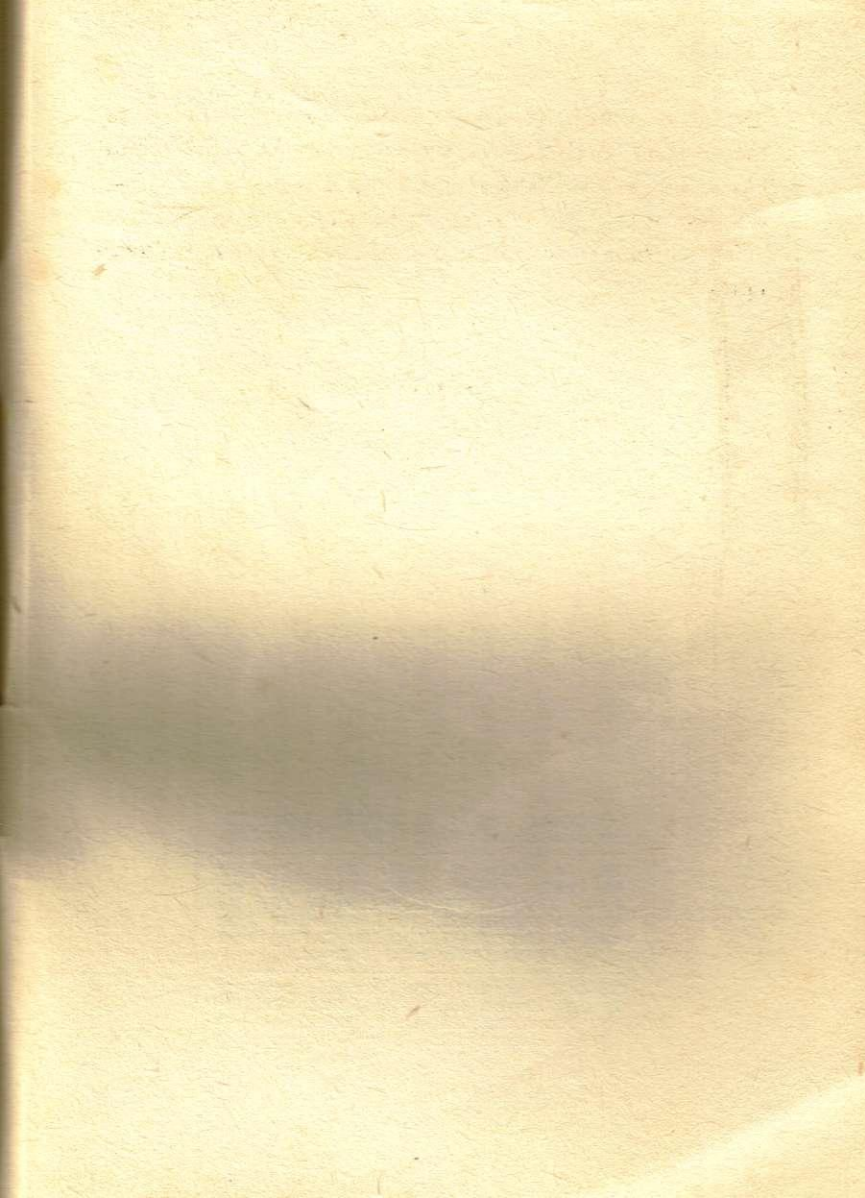
și venea cu spatele spre cerdac. Fulgerarea asta de gînd fu urmată numaidecît de scapărul mîinilor lui Andrieș, ducînd praștia la ochi. Și iată că țeava armei nu mai apucă să sloboadă plumbul ucigaș. Izbit în mîna în care ținea arma, boierul trase o sudalmă strașnică, scăpînd pistolul peste cerdac. Dar lîngă el se mai aflau încă doi trăgători cu pistolul : se afla acolo dumnealui vătaf Ionuț, al cărui obraz de hulpe Andrieș îl recunoscuse numaidecît și încă unul cu cealma, mai subțiratic la chip, pe care nu-l văzuse niciodată. Bineînțeles că Andrieș nu stătu prea mult la cumpănă cui să-i arate precădere, că nici timp nu avea pentru asta. Vîrînd mîna în sîn și alegînd cea mai mășcată piatră, el o potrivi cu repeziciune în praștie, și numai atunci cînd văzu că cel cu obrazul de hulpe cascadează ochii, gata să-i deie peste cap, și cînd auzi cumplita strigare, ca la slobozirea duhului : „Văleu, văleu !” întoarse arma asupra celui cu cealma.

Loviți din trei părți și avînd mare pustiire în rîndurile lor, dar mai cu osebire rămînînd fără căpetenie, care în vremea asta, adăpostită în odaia arnăuților, își oblojea cu amare tînguii rana de la cap, arnăuții prinseră a da înapoi în fața codrenilor, bulucindu-se către heiuri. Împresurîndu-i și nedîndu-le răgaz să răsufle, aceștia cătau cu tot dinadinsul să-i facă să se deie prinși,

ceea ce și reușeau în mare măsură. Văzându-i că au azvîrlit arma, codrenii îi împingeau cu hangerele, unul câte unul, într-un hambar gol, trăgînd zăvorul după fiecare din ei. La ușă puseră doi oameni de strajă.

În scurtă vreme, clinchetul oțelilor conțeni în toată ograda.

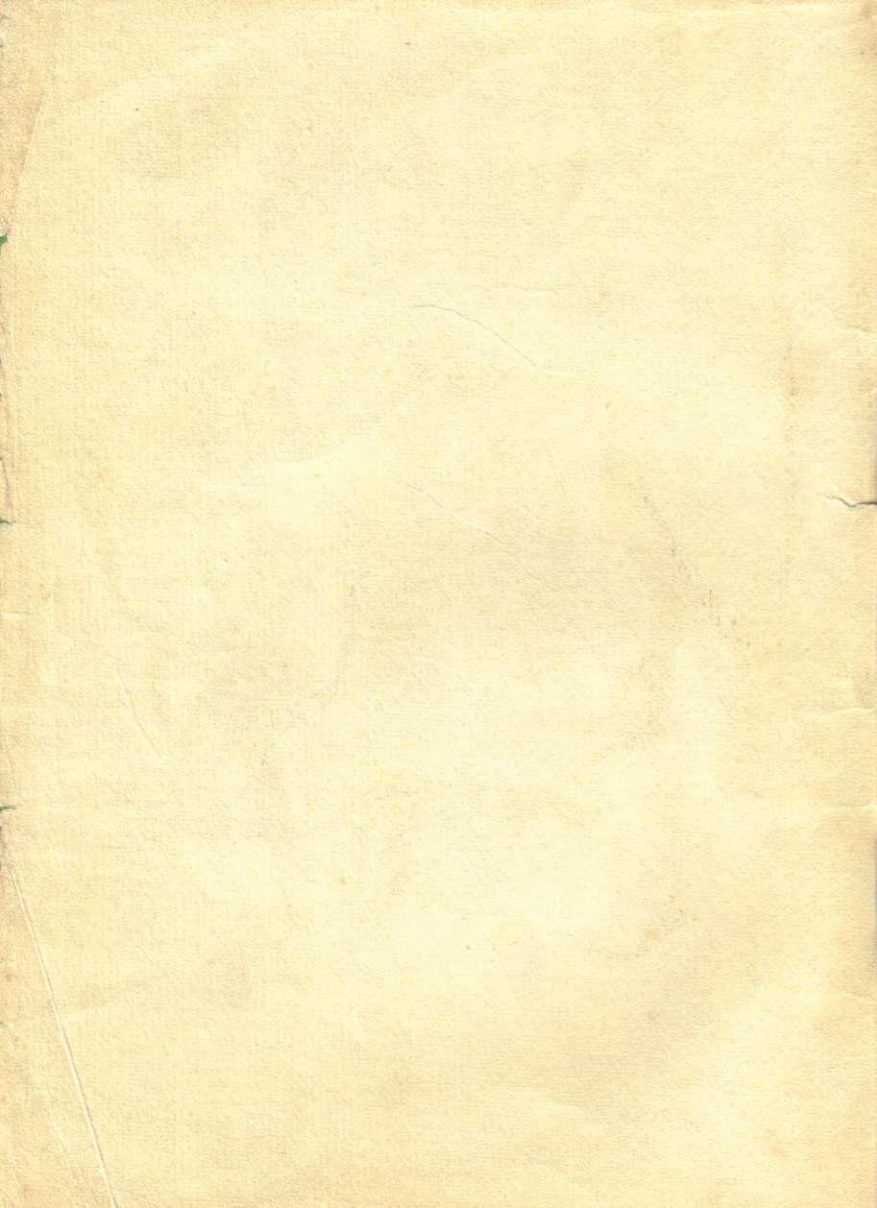
— *Va continua* —

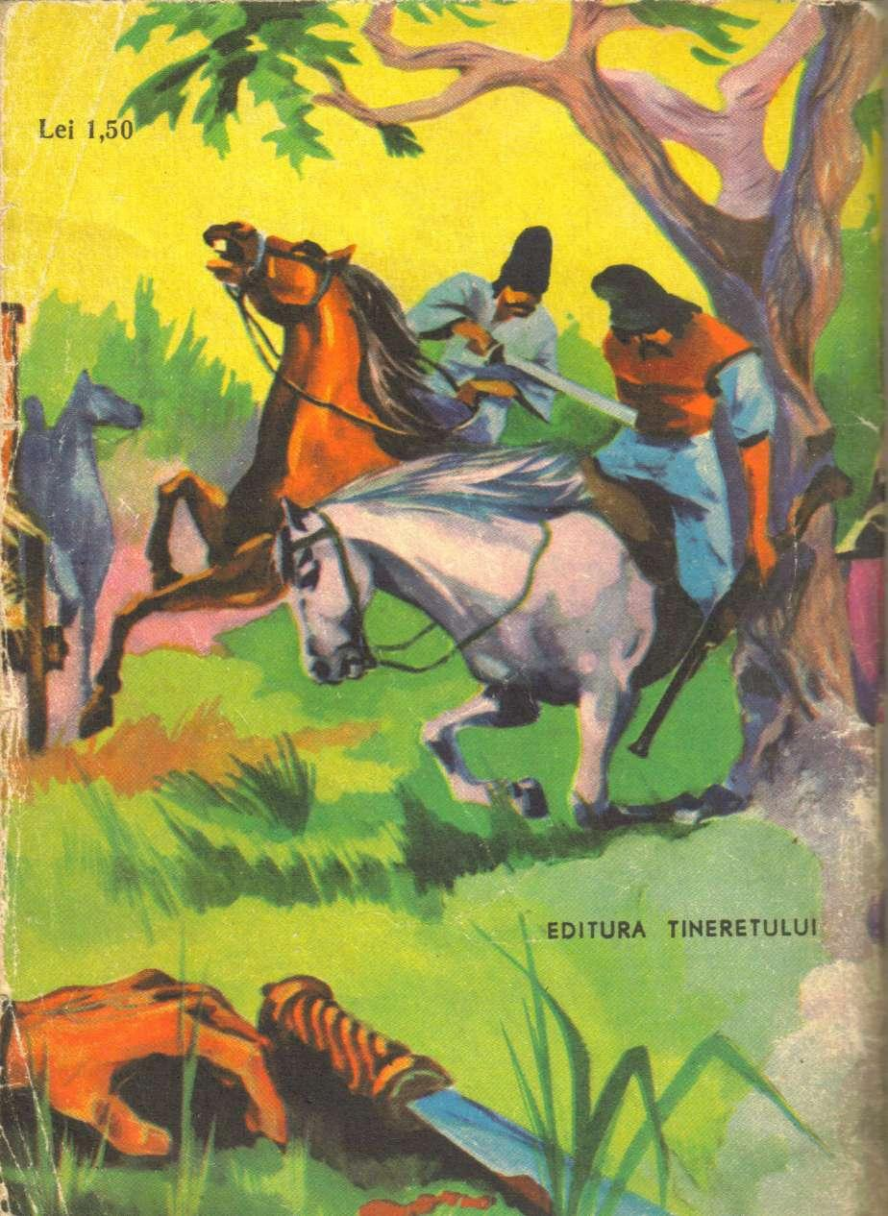
Redactor resp.: IORDANA URECHE
Tehnoredactor: GABRIELA ILIOPOLOS

*Dat la cules 07.01.1967. Bun de tipar
03.04.1967. Apărut 1967. Comanda nr.
8 188. Tiraaj 80 140. Hîrtie scris II-a de
63 g/m² 700×1000/32. Coli editoriale 2,25.
Coli de tipar 2. A. T. 18 209. C. Z. pentru
bibliotecile mici 8 R—93.*

Tiparul executat sub comanda nr.70 029
la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii”,
Plaza Scînteii nr. 1, București
Republica Socialistă România

Lei 1,50

EDITURA TINERETULUI